

ГЕСЮК Мар'яна Василівна

**Медична дипломатія у контексті досягнення
цілей сталого розвитку/ Medical Diplomacy in the
Context of Achieving the Sustainable Development
Goals**

спеціальність: 291 - Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
освітньо-професійна програма - Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
МВСКм-21
М. В. Гесюк

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, Н. І. Карпишин

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
_____ **О. І. Тулай**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА МЕДИЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ	7
1.1. Охорона здоров'я як пріоритетна ціль сталого розвитку	7
1.2. Зміст та принципи медичної дипломатії	13
Висновок до 1-го розділу	19
Розділ 2. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ДИПЛОМАТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	21
2.1. Співпраця України з ВООЗ: еволюція та сучасні напрямки дипломатичних відносин.	21
2.3. Роль медичної дипломатії у воєнний час	39
Висновок до 2-го розділу	48
Розділ 3. ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В РЕАЛІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦІЛІ З ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	50
3.1. Міжнародна співпраця України і ЄС щодо побудови сталої системи охорони здоров'я.....	50
3.2. Міжнародні організації з охорони здоров'я та їх діяльність в Україні	55
Висновок до 3-го розділу	64
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72

ВСТУП

Актуальність теми: Роль медицини в сучасному світі визнається як ключова в розвитку та підтримці життя людей і функціонуванні суспільства загалом. Забезпечення належної медичної допомоги та підвищення рівня громадського здоров'я стали пріоритетами для урядів національних країн та міжнародних організацій.

Медична дипломатія взаємодіє з двома ключовими галузями - медициною та дипломатією, використовуючи здоров'я як засіб у сфері зовнішньої політики для досягнення міжнародних цілей, зокрема в рамках стратегії сталого розвитку до 2030 року. Сталість розвитку охоплює різноманітні цілі, включаючи поліпшення здоров'я та добробуту всіх людей.

Основною метою медичної дипломатії є підсилення співпраці між країнами в сфері охорони здоров'я та сприяння глобальним інтересам у здоров'ї. Це досягається шляхом обміну досвідом, технологіями, медичними знаннями та ресурсами. Медична дипломатія сприяє поліпшенню доступу до високоякісної медичної допомоги, боротьбі з ростом захворюваності, контролю епідемій та вирішенню інших глобальних викликів у сфері охорони здоров'я.

Медична дипломатія в контексті досягнення цілей сталого розвитку відіграє важливу роль. Забезпечення здорового способу життя та сприяння загальному благополуччю населення є ключовим завданням, і медична дипломатія допомагає досягати цих цілей. Шляхом впровадження програм профілактики захворювань, поліпшення систем охорони здоров'я та забезпечення доступності медичних послуг для всіх шарів населення, зокрема, вразливих груп, досягається покращення здоров'я громадян.

Медична дипломатія також сприяє розвитку міжнародного партнерства та співробітництва. Шляхом обміну досвідом та спільних зусиль країни можуть ефективно протистояти глобальним викликам, таким як пандемії, інфекційні захворювання та інші медичні кризи. Медична дипломатія сприяє також розвитку міжнародних медичних досліджень та інновацій, сприяючи

поліпшенню якості медичної допомоги та забезпеченню наукового прогресу у галузі охорони здоров'я.

Одним із прикладів успішної медичної дипломатії є Глобальний фонд боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією. Цей фонд забезпечує фінансування проектів у багатьох країнах світу та сприяє спільним зусиллям у боротьбі з цими хворобами.

Медична дипломатія є потужним інструментом для досягнення цілей сталого розвитку, пов'язаних з медициною та громадським здоров'ям. Вона сприяє партнерству, співпраці та обміну ідеями між країнами, спрямовуючи їхні зусилля на поліпшення життя людей. Важливо розвивати медичну дипломатію і надавати їй належну підтримку, оскільки це сприятиме забезпеченню здоров'я та благополуччя всього світу.

Медична дипломатія є важливою галуззю, яка об'єднує медичну науку, зовнішню політику і глобальне здоров'я. Провідні учені і фахівці здійснюють дослідження в цій області, щоб зрозуміти вплив політичного, соціального та економічного середовища на здоров'я людей і розробити стратегії для досягнення медичного співробітництва і політики, спрямованих на покращення глобального здоров'я.

Одним із ключових напрямків досліджень у медичній дипломатії є аналіз міжнародних стосунків у сфері здоров'я. Дослідники займаються вивченням взаємодії країн, міжнародних організацій та інших зацікавлених сторін у питаннях здоров'я. Вони аналізують політичні, економічні та соціальні фактори, що впливають на міжнародну співпрацю в галузі медицини, а також досліджують роль дипломатії у формуванні глобальних стратегій.

З питань "Медична дипломатія в контексті досягнення цілей сталого розвитку" розроблені вчені, дипломати та фахівці в галузі охорони здоров'я, а саме: Дженніфер Пейс - професор медицини та етики університету Йель, дослідник у галузі глобального здоров'я та медичної дипломатії; Келі Лі - професор глобального здоров'я та глобальної медицини в університеті Саймона Фрейзера, вивчає зв'язок між глобальною політикою та охороною здоров'я;

Гордон Шмітт - професор міжнародних відносин та глобального здоров'я в університеті Дьюка, досліджує вплив політичних процесів на міжнародне співробітництво в галузі охорони здоров'я; Тедрос Аданом Гебреєсус - Генеральний директор Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ); Джульєн Дюфур - засновник та керівник Міжнародного інституту медичної дипломатії, що спеціалізується на дослідженні та розвитку медичної дипломатії як інструменту зовнішньої політики.

Ці науковці та експерти внесли значний внесок у розвиток медичної дипломатії та розуміння її ролі в досягнення цілей сталого розвитку.

Мета магістерської роботи полягає у дослідженні ролі та значення медичної дипломатії в контексті забезпечення сталого розвитку в галузі охорони здоров'я.

Згідно мети вирішено наступні **завдання**:

1. Досліджено основні концептуальні підходи сталого розвитку та медичної дипломатії;
2. Охарактеризовано міжнародне співробітництво та дипломатичну діяльність в сфері охорони здоров'я;
3. Визначено діяльність медичної дипломатії в період пандемічних загроз а також під час воєнного стану;
4. Досліджено перспективи міжнародних відносин в реалізації глобальної цілі з охорони здоров'я;
5. Обґрунтовано міжнародну співпрацю України та ЄС.

Об'єктом дослідження - аналіз взаємодії між сектором охорони здоров'я та міжнародними відносинами для досягнення цілей сталого розвитку. Дослідження охоплює аспекти співпраці між країнами в галузі медицини, обміну досвідом та технологіями, а також вплив медичної дипломатії на здоров'я націй та загальний соціальний прогрес. Важливим елементом є розглядання ролі медичних організацій та міжнародних форумів у сприянні сталому розвитку через забезпечення доступу до якісної медичної допомоги та вдосконалення систем охорони здоров'я.

Предметом дослідження - роль і значення медичної дипломатії в досягненні цілей сталого розвитку в галузі охорони здоров'я.

Методи дослідження. Основу теорії та методології дослідження формують наукові праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених.

Для досягнення поставленого завдання у дослідженні використано, аналіз літератури, інтерв'ю з експертами, аналіз статистичних даних щодо медичної допомоги в різних країнах, а також вивчення міжнародних угод та ініціатив у цій сфері.

Наукова новизна роботи полягає в унікальному аналізі взаємодії медичної дипломатії із завданнями сталого розвитку, розкритті перспектив та визначенні впливу цього аспекту на медичну сферу та глобальну дипломатію.

Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості вдосконалення стратегій медичної дипломатії для більш ефективного впливу на досягнення цілей сталого розвитку, сприяючи покращанню глобального здоров'я та співпраці між країнами в цьому контексті.

Структура та обсяг. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає з 73 сторінок.

Розділ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА МЕДИЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1.1. Охорона здоров'я як пріоритетна ціль сталого розвитку

Сталий розвиток розвивається тоді, коли суспільний прогрес задовольняє потреби поточного покоління, не завдаючи шкоди можливостям майбутніх поколінь задовольняти їхні власні потреби. Ця концепція враховує економічний, соціальний та екологічний виміри розвитку, сприяючи забезпеченню населення якісними життєвими умовами та захищаючи екологічні ресурси для майбутніх поколінь.

Сталий розвиток вимагає узгодженості між економічним ростом, суспільною справедливістю та охороною природи. Це означає відповідальне використання ресурсів, зменшення забруднення навколишнього середовища, забезпечення доступу до освіти та якісної медичної допомоги, а також зменшення нерівності в суспільстві. Ця концепція допомагає забезпечити збалансований розвиток, який сприяє благополуччю та щасливому життю сучасного покоління, не обмежуючи при цьому можливості майбутніх поколінь.

Концепція сталого розвитку обґрунтовується на таких принципах:

1. Задоволення сучасних і майбутніх потреб: Сталого розвитку можна досягти лише тоді, коли сучасні покоління задовольняють свої потреби, не заважаючи майбутнім поколінням забезпечувати свої потреби.

2. Відносність обмежень: Обмеження щодо використання природних ресурсів залежать від технологічного рівня та соціальної організації. Також вони повинні бути узгоджені із здатністю біосфери до самовідновлення.

3. Забезпечення елементарних потреб: Сталий розвиток можливо досягти лише тоді, коли всі люди можуть задовольняти свої основні потреби та мають можливість реалізувати свої амбіції і надії на благополуччя.

4. Узгодження з екологічними можливостями: Розвиток повинен узгоджуватися з можливостями планети щодо використання ресурсів, зокрема енергії, і збереження природи для майбутніх поколінь.

Існує кілька підходів, які можуть допомогти досягти принципів сталого розвитку.

1. Зменшення надмірного споживання енергії та її ефективне використання є ключовим аспектом сталого розвитку. Енергоефективність може бути досягнута завдяки впровадженню високоефективних технологій, оптимізації процесів та свідомому споживанню енергії.

Пропагування енергоефективних технологій серед громадян, бізнесу та промисловості може сприяти зниженню споживання енергії. До того ж, створення стимулів для зменшення споживання енергії, таких як фінансові заохочення або зниження податків для компаній, що використовують енергоефективні технології, може допомогти залучити більше зацікавлених сторін до цього процесу.

Ці заходи не тільки зменшують негативний вплив на довкілля, але й можуть призвести до значних економічних вигід для компаній та споживачів, сприяючи сталому розвитку та забезпеченню життєвої якості для всіх.

2. Використання відновлювальних джерел енергії є ключовим елементом сталого розвитку. Перехід до сонячної, вітрової та геотермальної енергії може допомогти зменшити залежність від вуглецевих джерел енергії, таких як вугілля та нафта, що є джерелами забруднення та викидів парникових газів.

Інвестиції в дослідження та розвиток відновлювальних джерел енергії можуть призвести до нових технологій та зниження вартості виробництва енергії з цих джерел. Створення сприятливих умов для їх використання, таких як встановлення стимулюючих програм, фінансових заохочень та регулювань, може сприяти активнішому впровадженню відновлювальних джерел у енергетичний сектор.

Ці заходи сприяють не лише зменшенню викидів парникових газів, але й сприяють розвитку нових галузей економіки, створенню нових робочих місць і забезпеченню сталої, чистої енергії для суспільства.

3. Зміна споживчої культури важлива для досягнення сталого розвитку. Концепція «циркулярної економіки» передбачає ефективне використання ресурсів, уникнення надмірного виробництва та мінімізацію відходів. Застосування переробних технологій та підтримка ресайклінгу можуть допомогти зниженню негативного впливу споживання на навколишнє середовище.

Переорієнтація на виробництво товарів з тривалим терміном служби може скоротити кількість відходів, що утворюються через швидке застаріння товарів. Ремонт товарів, їх переробка та вторинне використання може зменшити потребу у виробництві нових товарів, зменшуючи витрати ресурсів.

Ці підходи сприяють створенню більш екологічно збалансованої споживчої культури, яка допоможе зберегти природні ресурси та зменшити негативний вплив на навколишнє середовище.

Охорона здоров'я є надзвичайно важливою складовою сталого розвитку та глобального порядку денного сталого розвитку до 2030 року. Право на доступну та якісну медичну допомогу є фундаментальним правом кожної людини, незалежно від її статусу чи проживання. Охорона здоров'я не обмежується лише лікуванням хвороби, вона також включає в себе попередження захворювань, просвітницьку роботу щодо здорового способу життя та підтримку загального благополуччя населення.

Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року, відомий як Цілі сталого розвитку, був прийнятий Організацією Об'єднаних Націй. Цей порядок денний містить 17 цілей сталого розвитку, які встановлюють пріоритети для усіх країн з метою побудови стійкого, справедливого та процвітаючого світу до 2030 року (рис. 1.1).

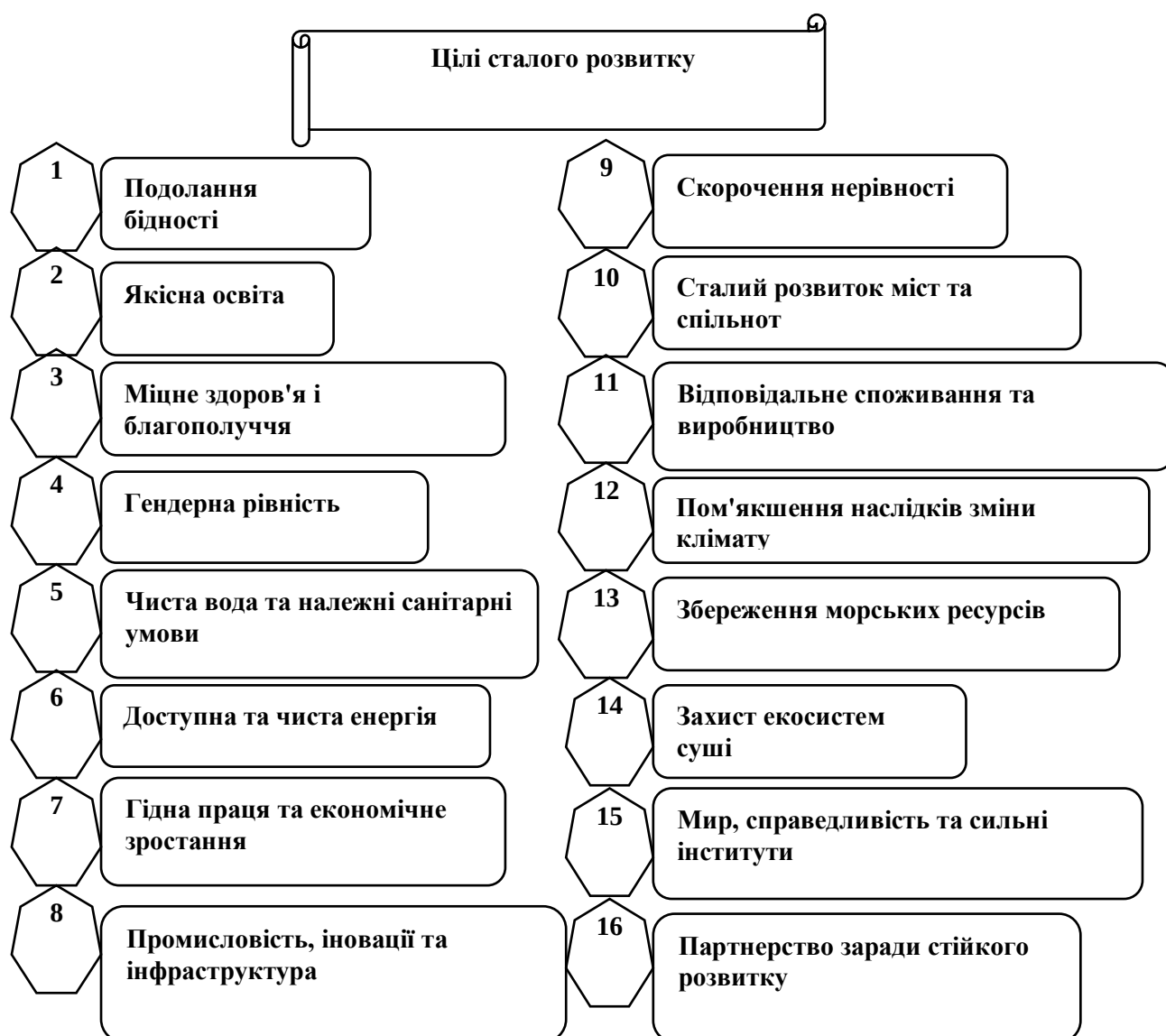

Рис. 1.1. Цілі сталого розвитку

Примітка 1.1. Складено автором на основі [38].

Ці цілі сталого розвитку відображають важливі аспекти сталого розвитку та сприяють спільним зусиллям у вирішенні глобальних проблем.

Ціль №3 сталого розвитку спрямована на забезпечення здоров'я та благополуччя для всіх людей у всіх вікових групах. Ця ціль має назву «Забезпечення здоров'я та сприяння благополуччю на протязі всього життя» і включає в себе ряд конкретних завдань та під цілей, досягнення яких передбачає:

1. Зниження малярії, туберкульозу, ВІЛ/СНІДу та інших захворювань;
2. Зменшення материнської та дитячої смертності;
3. Запобігання та лікування непередбачуваних захворювань;
4. Забезпечення доступу до якісних медичних послуг та ліків;

5. Здійснення досліджень та впровадження інновацій у сфері охорони здоров'я.

Ціль №3 відіграє ключову роль у покращенні стану здоров'я світового населення та підвищенні якості життя людей у всіх країнах і її досягнення сприяє сталому розвитку суспільства та забезпеченню високого рівня здоров'я для всіх його членів.

Виконання Цілі №3 сталого розвитку вимагає реалізації заходів на рівні країни, співпраці міжнародних організацій та партнерства між секторами. Це означає впровадження політик та програм в медичній галузі, спрямованих на поліпшення доступності та якості медичної допомоги для всіх людей, незалежно від їхнього соціального становища, економічних можливостей чи місця проживання.

Міжнародні організації відіграють важливу роль у наданні технічної підтримки, фінансових ресурсів та обміну знаннями між країнами для впровадження кращих практик у галузі охорони здоров'я. Партнерства між секторами, включаючи урядові органи, громадські організації, бізнес та інші зацікавлені сторони, можуть сприяти спільним зусиллям у досягненні мети забезпечення всім людям рівного доступу до медичної допомоги тощо.

Ціль №3 сталого розвитку визначає фундаментальне значення здоров'я та добробуту для сталого розвитку суспільства. Здоров'я нації є важливою передумовою для економічного росту, соціальної стабільності та загального розвитку країни.

Виконання цієї цілі сприяє покращенню якості життя для всіх людей, незалежно від їхнього статусу чи розташування. Це також сприяє зменшенню нерівностей у доступі до медичних послуг та підвищенню рівня загального благополуччя. Здорове населення може активніше приймати участь у суспільному та економічному житті, сприяючи створенню більш справедливого та рівноправного світу для всіх.

Забезпечення доступу до якісної медичної допомоги для всіх є важливою метою, яка сприяє підвищенню якості життя та зменшенню нерівності в галузі охорони здоров'я.

Ціль №3 сталого розвитку спрямована на забезпечення універсального покриття основними медичними послугами для всіх людей. Це включає в себе профілактичну допомогу, вакцинацію, доступ до майбутніх медичних технологій та ліків, які повинні бути доступними та фінансово прийнятними для всіх шарів населення.

Забезпечення доступності та фінансової доступності медичних послуг є важливим елементом для покращення здоров'я націй та забезпечення сталого розвитку. Це допоможе зменшити нерівності в охороні здоров'я та сприяє підвищенню загального рівня здоров'я населення.

Боротьба зі спалахами епідемій та захист від небезпеки здоров'я є важливими аспектами охорони здоров'я. Посилення системи охорони здоров'я включає в себе покращення доступності та якості медичних послуг, навчання медичного персоналу та розвиток медичної інфраструктури. Впровадження інноваційних технологій та наукових досліджень дозволяє розвивати нові методи лікування, діагностики та профілактики, покращуючи результати лікування та попереджуючи поширення хвороб.

Забезпечення охорони здоров'я відповідно до Цілі №3 сталого розвитку має значний вплив на якість життя людей. Це допомагає зменшити смертність, підвищує очікувану тривалість життя та зберігає фізичну та психічну працездатність населення. Забезпечення доступу до якісної медичної допомоги сприяє вчасному виявленню та лікуванню захворювань, що зменшує ризики та покращує прогнози хвороби.

Крім того, це сприяє збалансованому соціально-економічному розвитку країни. Забезпечення сталої охорони здоров'я також зміцнює стійкість світової громадянськості, оскільки сприяє глобальній безпеці та благополуччю.

1.2. Зміст та принципи медичної дипломатії

Дипломатія завжди була та залишається ключовим інструментом захисту національних інтересів держав на міжнародному рівні. Ця діяльність полягає в співпраці між державами та іншими міжнародними організаціями з метою досягнення взаємовигідної співпраці та політичних цілей через компроміс та переговори. Кожна держава має свої політичні цілі, які можуть включати життєво важливі інтереси своїх громадян.

Дипломатія – це мистецтво встановлення та утримання відносин між країнами, міжнародними організаціями та іншими учасниками міжнародного співробітництва. Це включає в себе переговори, консультації, медіацію, проведення зустрічей і конференцій, а також застосування санкцій та інших методів спілкування для досягнення спільних цілей та вирішення конфліктів.

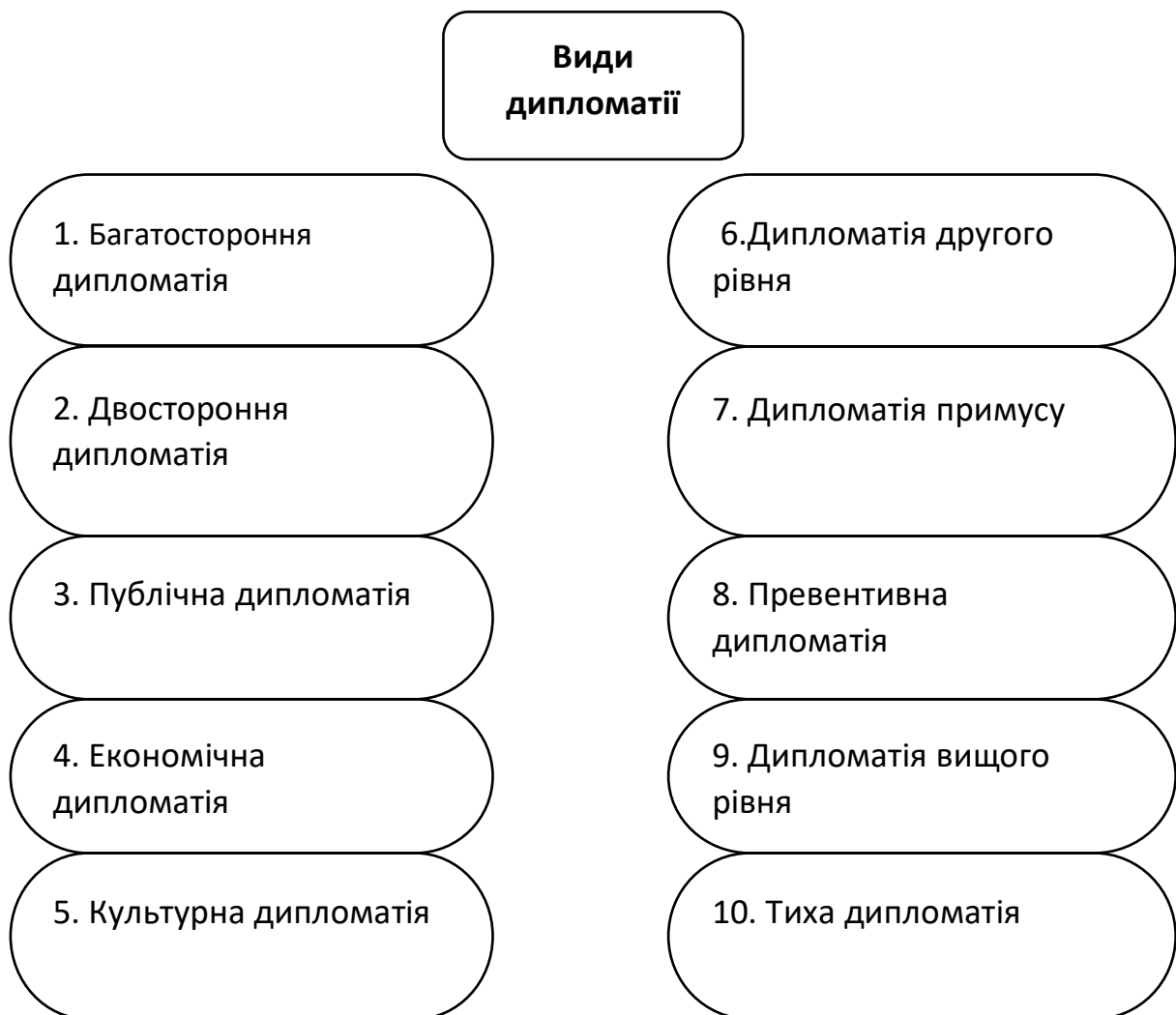

Рис. 1.2 Види дипломатії

Примітка 1.2. Складено автором на основі [45].

На рис. 1.2. представлено види дипломатії, а саме:

1. Багатостороння дипломатія - це форма дипломатичної діяльності, в якій багато держав беруть участь. Часто такі багатосторонні обговорення і конференції проводяться через міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН) або Світова Торгова Організація (СТО).
2. Двостороння дипломатія - це форма дипломатичних відносин, яка встановлюється між двома країнами. Ці відносини можуть бути різноманітними, охоплюючи політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти співпраці.
3. Публічна дипломатія - це спосіб дипломатичної діяльності, спрямований на взаємодію з громадськістю та вплив на громадську думку в інших країнах. Ця форма включає в себе культурний обмін, дипломатичні заходи, виставки, культурні програми та інші способи комунікації з громадськістю.
4. Економічна дипломатія - це форма дипломатичної діяльності, яка спрямована на підтримку та розвиток міжнародної торгівлі та інвестицій між країнами з метою створення вигоди для всіх сторін, що беруть участь.
5. Культурна дипломатія - це напрямок дипломатичної діяльності, який спрямований на підтримку культурного взаєморозуміння та обміну між народами з метою сприяти взаємній повазі та розумінню один одного.
6. Дипломатія другого рівня - це форма неофіційних переговорів і дискусій між окремими особами або групами з метою побудови довіри та встановлення відносин. Цей вид дипломатії може бути особливо важливим у ситуаціях, коли офіційні дипломатичні канали недоступні або пошкоджені.
7. Дипломатія примусу - це використання загроз або тиску для досягнення дипломатичних цілей, зазвичай як останній засіб. Цей вид дипломатії може бути ризикованим, оскільки може призвести до ескалації та конфлікту, але в певних ситуаціях він також може бути ефективним.

8. Превентивна дипломатія - це намагання запобігти або вирішити конфлікти до того, як вони перетворяться на насильство. Ця форма дипломатії часто включає в себе системи раннього попередження, застосування санкцій, ембарго, посередництво та інші заходи, спрямовані на усунення кореневих причин конфлікту.
9. Дипломатія на вищому рівні - це взаємодія на високому рівні між главами держав або урядів, часто спрямована на вирішення важливих міжнародних проблем або підтримку співпраці між країнами.
10. Тиха дипломатія - це форма дипломатичної діяльності, яка включає низько профільні, закулісні переговори та дискусії, часто проводяться через неофіційні канали, з метою досягнення дипломатичних цілей без привертання уваги громадськості або контролю з боку громадськості.

Різні види дипломатії мають свої переваги та недоліки і використовуються в залежності від конкретних ситуацій і мети у складних міжнародних відносинах. Дипломати повинні бути здатні вибирати відповідний підхід до кожної ситуації та гнучко адаптувати свої стратегії залежно від зміни обставин.

У сучасному світі політика та дипломатія держави в галузі охорони здоров'я визнаються ключовими пріоритетами, які забезпечують належний захист і розвиток суспільства. Останні роки вказують на те, що безпека здоров'я стала глобальною проблемою, що впливає не лише на національний рівень, але й на різні галузі промисловості та міжнародні корпорації. Загрози глобальних захворювань та пандемій можуть серйозно підірвати економічний розвиток, міжнародну торгівлю, туризм та інші сфери. Це призвело до зміцнення зв'язків між внутрішньою та зовнішньою політикою, зробило охорону здоров'я об'єктом уваги та обговорень на міжнародному рівні.

Медична дипломатія, спрямована на впровадження світових стандартів у сфері охорони здоров'я, є предметом активних обговорень серед політиків, науковців, державних службовців, лікарів та інших зацікавлених осіб у

суспільстві. Це важлива тема, яка враховує глобальний характер сучасних викликів у галузі охорони здоров'я.

Медична дипломатія (англ. health diplomacy), є концепцією, що використовується для просування національних інтересів у сфері надання медичної допомоги та вакцинації населення. Це важлива стратегія, яка дозволяє державам співпрацювати, обмінюватися досвідом та ресурсами з метою поліпшення глобального здоров'я та боротьби зі захворюваннями. Медична дипломатія може включати в себе ряд ініціатив, таких як гуманітарна допомога, спільні дослідження, надання медичної допомоги країнам в умовах кризи тощо.

Розвиток дипломатії в охороні здоров'я є надзвичайно важливим в сучасному світі, оскільки глобальні проблеми у цій галузі вимагають спільних зусиль та міжнародного співробітництва. Участь представників державних органів у процесі прийняття рішень щодо охорони здоров'я національного населення та участь у глобальних ініціативах допомагає захищати інтереси держави та сприяє поліпшенню глобального здоров'я. Тісний зв'язок між дипломатією та охороною здоров'я допомагає вирішувати складні проблеми, здійснювати спільні програми та забезпечувати належний захист здоров'я націй.

Однією з форм медичної дипломатії є вакцинальна дипломатія - це важлива форма медичної дипломатії, яка включає в себе комплекс дипломатичних заходів для сприяння використанню вакцин та забезпечення доступу до найкращих зразків вакцин. Це може включати в себе двосторонню та багатосторонню співпрацю між країнами для спільних досліджень і розробок вакцин, а також прискорення процесу закупівлі вакцин для ефективного боротьби з захворюваннями та пандеміями. Вакцинальна дипломатія грає важливу роль у забезпеченні глобального здоров'я та боротьбі зі захворюваннями шляхом сприяння доступності та розповсюдження вакцин.

Вакцинальна дипломатія стала особливо актуальною в контексті постачання вакцин проти COVID-19, де країни ведуть активні переговори та співпрацюють для забезпечення доступу до вакцин. Однак цей термін також застосовується в інших випадках, наприклад, під час розповсюдження вакцини

проти віспи чи інших захворювань. Вакцинальна дипломатія стає важливим інструментом у сучасному світі для забезпечення глобальної безпеки здоров'я та сприяння глобальній імунізації [2].

Основними цілями медичної дипломатії є:

1. Покращення медичної безпеки та здоров'я населення;
2. Покращення відносин між державами та зобов'язання широкого кола учасників спільно працювати над покращенням здоров'я;
3. Досягнення результатів, які вважаються справедливими та підтримують цілі скорочення бідності та підвищення рівності [3].

Дипломатія в сфері охорони здоров'я охоплює різні рівні.

Глобальна дипломатія в сфері охорони здоров'я фокусується на питаннях, які вимагають співпраці багатьох країн для спільного вирішення викликів та проблем. Ця співпраця може включати в себе обмін досвідом, ресурсами та знаннями для покращення систем охорони здоров'я, боротьби зі захворюваннями та забезпечення доступу до ефективних медичних засобів. Крім того, медична дипломатія має важливе значення і на національному рівні, де вона може сприяти співпраці між різними регіонами країни, забезпечуючи рівний доступ до медичних послуг та підвищуючи якість охорони здоров'я для всіх громадян.

Учасниками переговорів в сфері охорони здоров'я можуть бути вищі посадові особи, зокрема міністри охорони здоров'я, особливо на національному рівні. На міжнародних конференціях та переговорах, що стосуються глобальних аспектів охорони здоров'я, зазвичай беруть участь дипломати та представники міжнародних неурядових організацій. Цей широкий спектр учасників допомагає вирішувати різноманітні питання, пов'язані з глобальним здоров'ям, через ефективну співпрацю та обмін думками та досвідом.

Посадовці в сфері охорони здоров'я та зовнішньої політики повинні розуміти важливість своєї участі в дискусіях про глобальне здоров'я. Їхня співпраця та координація з іншими секторами, такими як освіта, сільське господарство, промисловість і зовнішня торгівля, є ключовими для ефективного вирішення складних проблем в галузі охорони здоров'я. Ця взаємодія може

сприяти розвитку інтегрованих стратегій, спрямованих на поліпшення стану здоров'я громадян і сприяння сталому економічному та соціальному розвитку країни.

Глобальні переговори щодо охорони здоров'я можуть відбуватися на щорічних зборах Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я, яка є найвищим рівнем прийняття рішень у Всесвітній організації охорони здоров'я (ВООЗ). Однак ці переговори можуть також охоплювати ширші програми та ініціативи, які проводить Генеральна Асамблея ООН та Рада з прав людини.

Результатом таких переговорів можуть бути міжнародні угоди, конвенції і декларації, які сприяють співпраці між країнами у галузі охорони здоров'я та сприяють вирішенню глобальних викликів у цій області. Ці документи можуть встановлювати стандарти, сприяти обміну ресурсами та знаннями, а також сприяти розвитку міжнародних програм для покращення стану здоров'я світового населення.

Залучення дипломатів у сферу охорони здоров'я дійсно призвело до важливих міжнародних переговорів та укладення ключових договорів та декларацій. Рамкова конвенція з боротьби проти тютюну (2003), Міжнародні медико-санітарні правила (2005), Політична декларація ООН щодо неінфекційних захворювань (2011), а також Порядок денний сталого розвитку до 2030 року та Цілі сталого розвитку, схвалені Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй у 2015 році, є прикладами важливих міжнародних документів, які спрямовані на поліпшення глобального здоров'я та благополуччя.

Крім того, резолюція Ради Безпеки ООН щодо захисту охорони здоров'я під час збройних конфліктів у 2016 році відображає важливість забезпечення безпеки медичних установ та медичного персоналу під час конфліктів, що є важливою складовою медичної дипломатії. Ці документи свідчать про важливість міжнародної співпраці та координації для досягнення спільних цілей у сфері охорони здоров'я [4].

Висновок до 1-го розділу

Охорона здоров'я виступає як ключова пріоритетна ціль сталого розвитку, що визначається її важливістю для благополуччя нації та сталого економічного зростання. Розглядаючи сучасні труднощі у галузі охорони здоров'я, акцентується на необхідності системного підходу до вирішення проблем, який враховує соціальні, економічні та екологічні впливи.

При ретельному розгляді принципів медичної дипломатії, Визначається їх вирішальна роль у забезпеченні всесвітньої безпеки та сприянні взаєморозумінню між націями. Особливий акцент робиться на необхідності співпраці та обміну інноваціями в медичній сфері для досягнення сталого розвитку.

Узагальнення підкреслює важливість інтегрованих підходів і міжрівневої співпраці – від локального до міжнародного – у досягненні стратегічної мети охорони здоров'я як необхідної складової сталого розвитку.

Зміст та принципи медичної дипломатії, відіграє ключову роль у глобальному контексті. Принципи медичної дипломатії визначаються потребою у взаємодії міжнародних спільнот, спрямованою на забезпечення глобальної безпеки та розв'язання проблем здоров'я. Заходи медичної дипломатії детально розглядаються у контексті співпраці між країнами, зокрема на рівні лікарської допомоги, обміну медичними знаннями та вирішення спільних проблем в галузі охорони здоров'я.

Медична дипломатія має потенціал вирішувати складні глобальні завдання, такі як пандемії, поглиблюючи взаєморозуміння та підтримуючи взаємодію між державами. У контексті сталого розвитку інтегрованість принципів медичної дипломатії є важливою для створення стійких та ефективних систем охорони здоров'я на міжнародному рівні.

У світлі викликів сучасності, таких як глобальні пандемії та екологічні проблеми, важливо розглядати медичну дипломатію як ключовий інструмент не лише для лікування захворювань, але й для попередження їх та створення сталої платформи для здоров'я та добробуту майбутніх поколінь. Цей розділ визначає

стратегічні напрями та основні принципи, які слід враховувати у розробці політик та програм в галузі медичної дипломатії, сприяючи тим самим побудові більш стійкого та здорового світу.

Розділ 2. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ДИПЛОМАТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

2.1. Співпраця України з ВООЗ: еволюція та сучасні напрямки дипломатичних відносин.

Співробітництво України з ВООЗ важливе для забезпечення конституційного права громадян на охорону здоров'я. Особливо в умовах глобалізації воно має велике значення для здійснення ефективних заходів у галузі медицини та медичного страхування.

ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я) є спеціалізованою агенцією Організації Об'єднаних Націй (ООН), яка займається глобальними питаннями охорони здоров'я. Її головна мета полягає в забезпеченні найвищого рівня здоров'я для всіх народів світу [6].

Україна є членом ВООЗ з 1948 року, але в період з 1950 по 1991 рік не була активним учасником через входження до складу СРСР. Після відновлення незалежності у 1992 році Україна також поновила своє членство в організації.

Україна стала повноправним членом ВООЗ у 1948 році, підписавши угоду урядом УРСР 22 липня 1946 року та приєднуючись до Статуту ВООЗ 7 квітня 1948 року. Країна регулярно сплачує річний членський внесок та вирівнює заборгованість. Засоби для цих витрат надходять з Загального фонду Державного бюджету України, а валютою фінансових зобов'язань є долар США та швейцарський франк. Міністерство закордонних справ України відповідає за виконання фінансових зобов'язань, а представництво ВООЗ в Україні знаходиться за адресою: вул. Боричів Тік, 30, Київ.

Відповідність підходів ВООЗ, де здоров'я розглядається як ресурс і мета розвитку, принципам державної політики України у соціально-економічній галузі свідчить про узгодженість стратегій. Основні завдання та стратегічні напрямки ВООЗ відповідають інтересам України, а багато загальних пріоритетів організації співпадають з тими, що визначені урядом країни.

Співробітництво України з ВООЗ в основному реалізується через Європейське регіональне бюро за допомогою рамкових угод, дійсних протягом

двох років. У цих угодах чітко визначені пріоритетні напрямки співпраці, на які спрямовані кошти з основного бюджету ВООЗ для підтримки заходів на рівні країни.

ВООЗ відіграє ключову роль у глобальній боротьбі з пандеміями та іншими захворюваннями. Організація сприяє співпраці між країнами, допомагає у підготовці та реагуванні на кризові ситуації, розробляє стандарти та протоколи для виявлення, відслідковування та лікування захворювань. ВООЗ також надає технічну підтримку країнам у розвитку їхніх медичних систем, навчає медичний персонал та допомагає впроваджувати ефективні заходи запобігання та контролю.

Рис. 2.1. Основні завдання ВООЗ у роботі з пандеміями.

Примітка 2.1. Складено автором на основі [36].

На рис. 2.1 представлено завдання ВООЗ у роботі з пандеміями, а саме:

1. Моніторинг: ВООЗ встановлює системи моніторингу та сприяє співпраці між країнами для виявлення нових захворювань та вірусів, які можуть становити загрозу глобальному здоров'ю. Ця робота включає в себе координацію обміну інформацією, розробку лабораторних методів діагностики та спільне вивчення характеристик нових патогенів. Моніторинг і вчасне виявлення нових захворювань дуже важливі для швидкого реагування та введення заходів для запобігання поширенню захворювань у масштабах глобальної спільноти.

2. Експертні рекомендації: ВООЗ грає ключову роль у наданні наукових рекомендацій та експертних порад щодо запобігання та контролю пандемій. Ці рекомендації ґрунтуються на найкращих наукових доказах та дослідженнях і призначені для сприяння урядам та системам охорони здоров'я у прийнятті ефективних заходів для захисту громадського здоров'я. Експертні рекомендації ВООЗ є важливим інструментом у боротьбі з пандеміями та забезпеченні належної підтримки для країн у подоланні здоров'я важливих викликів.

3. Готовність та реагування: ВООЗ відіграє важливу роль у підтримці готовності країн до реагування на пандемії. Організація забезпечує технічну підтримку, тренування та планування для підготовки країн до можливих кризових ситуацій. Це включає розгортання медичного персоналу, постачання необхідного медичного обладнання та ліків, а також розробку національних планів реагування на кризові ситуації. Готовність та спроможність країн ефективно реагувати на пандемії залежать від таких заходів та співпраці з ВООЗ.

4. Міжнародне співробітництво: ВООЗ сприяє міжнародному співробітництву, обмінюючи даними, знаннями та ресурсами між країнами, лабораторіями та іншими організаціями. Організація також підтримує дослідження та розробку нових методів діагностики, вакцин та ліків для боротьби з пандеміями, сприяючи таким чином глобальному зусиллю у протидії вірусам та іншим захворюванням.

5. Координація: ВООЗ співпрацює та координує свої дії з іншими глобальними та регіональними організаціями, такими як Центри контролю та профілактики захворювань (CDC), Європейський центр контролю та профілактики захворювань (ECDC) та Інститут глобального здоров'я Імператорського коледжу Лондона. Це сприяє ефективній координації зусиль для боротьби з пандеміями та іншими захворюваннями у масштабах світової спільноти.

ВООЗ відіграє важливу роль у координації міжнародних зусиль під час пандемії COVID-19. Організація сприяла обміну науковими даними, розробці

протоколів лікування, розгортанню глобальних ініціатив з розробки та розповсюдження вакцин, а також надавала технічну підтримку країнам у боротьбі з хворобою. Це сприяло спільним зусиллям у боротьбі з пандемією на міжнародному рівні.

ВООЗ відіграє ключову роль у нагляді за поширенням вірусу, надає публічну інформацію та рекомендації щодо запобігання захворювання. Організація співпрацює зі світовими лідерами та міжнародними партнерами для налаштування стратегій боротьби з пандемією та забезпечення координованої міжнародної відповіді. Це сприяє ефективній та єдиною у світі відповіді на пандемії, спрямованій на збереження життів та здоров'я громадян усього світу.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) грає важливу та прогресивну роль у глобальних зусиллях з боротьби з пандеміями та забезпеченні глобального здоров'я. Її дії спрямовані на сприяння співпраці між країнами, координацію заходів та надання експертних рекомендацій для забезпечення найкращого захисту здоров'я всієї світової громадськості. Робота ВООЗ є важливою для забезпечення глобальної безпеки та здоров'я націй у світі.

Регіональні офіси ВООЗ, такі як Панамериканська організація охорони здоров'я (РАНО) для Північної та Південної Америки, грають ключову роль у розвитку країн і наданні технічної допомоги. Вони сприяють співпраці, впровадженню стандартів COVID-19, рекомендаціям щодо ведення конфліктів, а також надають основні матеріали, вакцини, життєво важливі ліки та набори для тестування. Ці заходи сприяють збереженню життів і поліпшенню стану здоров'я населення в цих регіонах.

Однак, перешкоди для ефективного реагування на пандемію можуть виникнути через нестабільні міжнародні відносини та спірні питання щодо фінансування та співпраці. Скасування фінансування ВООЗ та суперництво між країнами можуть ускладнити спільні зусилля у боротьбі з пандемією. Проте, співпраця і підтримка розробки та поширення важливих засобів боротьби з пандемією залишаються ключовими для подолання цих викликів і забезпечення глобальної безпеки та здоров'я.

Глобальна співпраця, прозорість, взаємна відповідальність та справедливість є важливими принципами управління пандемією COVID-19. Спільні зусилля, координація між країнами та міжнародними організаціями, а також довіра та підзвітність можуть сприяти успішному подоланню викликів, пов'язаних з цією пандемією і зменшенню її негативних наслідків для населення та економіки всього світу.

Медична дипломатія стає дедалі важливішою в сучасному світі, особливо для регіонів, які стикаються з великими викликами в галузі охорони здоров'я. Вирішення проблем, пов'язаних з антропогенними та гуманітарними кризами, необхідно проводити на міжнародному рівні шляхом співпраці з різними країнами та міжнародними організаціями. Взаємна довіра і співпраця між партнерами є ключовими для досягнення успіху в таких ініціативах та подолання викликів в галузі охорони здоров'я, які стоять перед регіонами, включаючи Східно-Середземноморський регіон.

З метою розвитку дипломатії охорони здоров'я в Східному Середземномор'ї, Регіональне бюро ВООЗ організувало семінар, який відбувся з 3 по 5 травня 2014 року в Каїрі, Єгипет. Такий семінар, відіграє важливу роль у зміцненні співпраці та сприяє взаєморозумінню між країнами Східного Середземномор'я в галузі охорони здоров'я. Підвищення усвідомлення цінності дипломатії охорони здоров'я та її інтеграція у зовнішню політику допомагає країнам регіону вести ефективний діалог з міжнародними партнерами, обмінюватися досвідом та знаходити спільні рішення для покращення охорони здоров'я своїх громадян. Це сприяє спільним зусиллям у боротьбі з викликами, пов'язаними зі здоров'ям, і сприяє розвитку ефективних стратегій управління суспільним здоров'ям в регіоні та в глобальних дискусіях.

Міністерство закордонних справ України веде обговорення важливих питань та активно організовує зустрічі з різними директорами.

15 грудня 2020 року, Дмитро Кулеба провів зустріч із регіональним директором ВООЗ, де акцентував питання підтримки України в боротьбі з пандемією COVID-19.

На зустрічі обговорювалися ключові теми, такі як підтримка країни та забезпечення доступу до ефективних та безпечних вакцин. “Оновлена дворічна програма про співпрацю між Європейським регіональним бюро ВООЗ та Україною відкриває нові можливості залучення міжнародної підтримки для подолання епідемії коронавірусу в нашій державі. Високо ціную, що бюро визначило реалізацію програми одним зі своїх пріоритетів і вже розпочало практичну роботу. Ми прагнемо максимально задіяти потенціал ВООЗ для профілактики, лікування та якнайшвидшої вакцинації населення від COVID-19”, - зауважив Дмитро Кулеба [27].

Ханс Клюге висловив певні забезпечення щодо тісної співпраці з Україною та іншими партнерами для подолання наслідків пандемії та підтримки системи охорони здоров'я.

Крім того, обговорено питання доступу до тимчасово окупованих частин Донецької та Луганської областей.

21 січня, перша заступниця міністра закордонних справ України, Еміне Джапарова, зустрілася з регіональним директором Європейського відділення Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), Хансом Клюге.

Еміне Джапарова висловила вдячність ВООЗ за допомогу в реформуванні системи охорони здоров'я, протистоянні COVID-19 та зменшенні гуманітарних наслідків російської агресії в Україні.

Директор ВООЗ для Європи високо оцінив внесок України в глобальні ініціативи у сфері охорони здоров'я та висловив готовність до подальшого розвитку співпраці.

Під час зустрічі особливу увагу було приділено обговоренню питань охорони здоров'я в міжнародному контексті для України, зокрема в рамках Східного партнерства, «Асоційованого тріо», та підготовки до п'ятої Конференції з підтримки реформ в Україні, яка була проведена в липні 2022 року у Лугано, Швейцарія.

Європейське регіональне бюро є одним із шести регіональних відділень ВООЗ і включає 53 країни, серед яких і Україну.

Упродовж 2022–2023 років Україна співпрацювала з ВООЗ в рамках Дворічної угоди, підписаної 20 січня 2022 року згідно з розпорядженням КМУ від 12.01.2022 № 27-р.

Відповідно до укладеної Угоди, ВООЗ у наступних двох роках планує активно підтримувати Україну в ключових сферах, таких як забезпечення всебічної та якісної медичної допомоги, підвищення готовності до пандемій, а також досягнення Цілей сталого розвитку, пов'язаних із здоров'ям. Додатково, співпраця буде націлена на інші важливі аспекти, спрямовані на покращення глобального здоров'я та добробуту нації.

7 травня 2022 року, Еміне Джапарова висловила вдячність ВООЗ за допомогу в реформі системи охорони здоров'я, боротьбі з COVID-19 та пом'якшенні гуманітарних наслідків російської агресії.

Регіональний директор ВООЗ для Європи підкреслив внесок України в глобальні зусилля та висловив готовність до подальшої співпраці.

Під час зустрічі з Генеральним директором Тедросом Гебреєсусом, Еміне Джапарова висловила вдячність за практичну допомогу в умовах російської агресії та зазначила готовність ВООЗ збільшити допомогу для України.

Обговорено також гуманітарні наслідки російської агресії та підготовку до міжнародних сесій щодо охорони здоров'я, зокрема у контексті ситуації в Україні, спричиненої російською агресією.

2.2. Діяльність медичної дипломатії в період пандемічних загроз

Глобальні загрози здоров'ю, такі як епідемії та пандемії, стали важливими факторами національної безпеки. Поширення захворювань може швидко перетворитися на глобальну кризу, яка впливає на економіку, соціальні структури та політичну стабільність країн. Тому вживання ефективних заходів контролю та співпраця між країнами у сфері охорони здоров'я стає важливою стратегією для забезпечення безпеки не лише окремих країн, але і всього світу.

Системні ризики, пов'язані зі спалахами захворювань та іншими біологічними загрозами являють собою серйозні проблеми для країн незалежно від їх рівня розвитку. Усвідомлення цих небезпек та спільних зусиль у розробці

міжнародних інструментів є ключовими для ефективного управління цими викликами. Крім того, важливо звертати увагу на інші ризики, такі як хімічні та радіологічні, і сприяти співпраці та обміну інформацією між країнами для покращення готовності до відповіді на подібні загрози.

Політичні рішення та широке залучення учасників є невід'ємною частиною вирішення проблем охорони здоров'я на сучасному етапі. Дипломатія в галузі охорони здоров'я може відігравати ключову роль у сприянні сталому розвитку, оскільки вона дозволяє розглядати здоров'я як важливий аспект соціального та економічного благополуччя. Це також відкриває можливості для вирішення проблем охорони здоров'я на різних рівнях, сприяючи покращенню життя на індивідуальному та глобальному рівнях.

Здоров'я стало ключовим аспектом не лише внутрішніх політик країн, а й їх зовнішньої політики, стратегій розвитку та торговельних угод. Взаємодія між охороною здоров'я та зовнішньою політикою допомагає країнам вирішувати важливі глобальні проблеми і сприяє спільному здоров'ю та благополуччю всього світу.

Дотримання міжнародних угод в сфері охорони здоров'я є критично важливим для забезпечення як глобальної, так і національної безпеки. Ці угоди визначають стандарти, спрощують співпрацю між країнами та сприяють обміну знаннями і ресурсами в боротьбі з хворобами та іншими загрозами здоров'ю.

Зовнішня політика повинна бути націленою на передбачення та управління очікуваними ризиками, такими як глобальна безпека охорони здоров'я, інфекційні спалахи та резистентність до антимікробних препаратів. Співпраця між сектором зовнішньої політики, іншими секторами та міністерствами є важливою для зміцнення ролі у просуванні та впровадженні підходів до безпеки здоров'я, які враховують всі можливі ризики. Ця співпраця сприяє більш ефективному реагуванню на загрози та допомагає забезпечити безпеку охорони здоров'я як на міжнародному, так і національному рівнях.

Події, пов'язані з безпекою охорони здоров'я

1. Поява нових інфекційних захворювань
2. Розвиток "старих" інфекційних захворювань
3. Ризик радіацій, хімічних речовин та забрудненої їжі
4. Катастрофи та громадські заворушення

Рис. 2.2. Події, пов'язані з безпекою охорони здоров'я

Примітка 2.2. Складено автором на основі [36].

На рис. 2.2 представлені події, пов'язані з безпекою охорони здоров'я, а саме:

1. Появу нових інфекційних захворювань, таких як ВІЛ, важкий гострий респіраторний синдром (SARS), Близькосхідний респіраторний синдром (MERS) та пандемічний грип, представляє серйозні загрози для глобальної охорони здоров'я. Ці хвороби можуть швидко поширюватися та призвести до значних втрат життів та економічних втрат. Глобальна співпраця та швидка реакція міжнародних організацій та країн є важливими для запобігання поширенню цих інфекцій та забезпечення ефективного лікування хворих. Профілактика, раннє виявлення та реагування є ключовими стратегіями у боротьбі з цими загрозами для здоров'я.

2. Стрімкий розвиток «старих» інфекційних захворювань, таких як епідемії вірусу Ебола, холери, проблема стійкості до антимікробних препаратів та поліомієліту, залишається серйозною загрозою для глобальної охорони здоров'я. Ці захворювання можуть викликати серйозні епідемії та призвести до значних втрат серед населення. Контроль за розповсюдженням цих інфекцій,

розвиток вакцин, підвищення громадської свідомості щодо профілактичних заходів та посилення систем моніторингу є важливими заходами для боротьби з цими захворюваннями та збереження здоров'я громадян.

3. Ризик радіації, хімічних речовин та забрудненої їжі або води є серйозними проблемами для безпеки охорони здоров'я. Погана якість повітря, вода або їжа, які містять радіоактивні, токсичні чи інші шкідливі речовини, можуть вплинути на здоров'я людей і викликати серйозні хвороби та ускладнення. Важливо розробляти та впроваджувати стратегії для мінімізації цих ризиків, здійснювати ефективний моніторинг якості навколишнього середовища та розробляти надійні системи виявлення та реагування на надзвичайні ситуації для забезпечення безпеки громадян.

4. Катастрофи та громадські заворушення можуть великою мірою погіршити ситуацію в галузі охорони здоров'я. Наприклад, природні катаклізми, такі як землетруси, повені або урагани, можуть спричинити масштабні травми та залишити людей без необхідної медичної допомоги та інфраструктури. Громадські заворушення, такі як конфлікти та війни, можуть призвести до вимушеної міграції, перевантаження медичних систем та загрожувати безпеці здоров'я громадян.

У таких ситуаціях важливо швидко та координовано реагувати на гуманітарні потреби, забезпечувати доступ до медичної допомоги, води, їжі та житла, а також підтримувати психологічну підтримку для постраждалих осіб. Глобальна співпраця та гуманітарна допомога можуть грати важливу роль у врегулюванні подібних криз та допомагати відновити інфраструктуру та медичні служби в постраждалих областях.

Здоров'я стало важливим аспектом глобальних угод та документів, таких як угоди про продукти харчування, навколишнє середовище, нафту та воду. Здоров'я враховується в багатьох глобальних ініціативах і є ключовим елементом великих міжнародних домовленостей.

Пандемія COVID-19 виголошила потребу у співпраці та координації між країнами для ефективного боротьби з глобальною загрозою. Відзначена вами

фрагментація та недостатня співпраця між державами можуть суттєво ускладнити боротьбу з пандемією та іншими глобальними медичними викликами.

Ініціатива Європейського Союзу (ЄС) щодо вакцинації відповідає на потребу у регіональній відповіді на цю проблему. Це може допомогти забезпечити більший доступ до вакцин та координацію у регіоні, а також сприяти глобальній співпраці на цьому шляху. Проте, важливо, щоб країни здійснювали співпрацю та обмін даними не лише на регіональному, а й на міжнародному рівні для ефективної боротьби з пандеміями та іншими загрозами здоров'ю.

Медична дипломатія грає ключову роль у досягненні глобального здоров'я, збереженні та зміцненні міжнародних відносин. Шляхом співпраці між країнами та міжнародними організаціями в галузі медицини та охорони здоров'я можна досягти спільних цілей у покращенні глобального здоров'я, боротьбі з пандеміями, сприянні розвитку медичних технологій та забезпеченні доступу до якісних медичних послуг для всіх людей, незалежно від їхнього місця проживання чи соціального статусу.

Медична дипломатія сприяє розбудові довіри між країнами, сприяє обміну знаннями та досвідом, що є важливими факторами у зміцненні міжнародних відносин та забезпеченні глобальної стабільності та благополуччя.

Перша резолюція Генеральної Асамблеї ООН, яка закликала до міжнародної співпраці у боротьбі з вірусом, була прийнята 2 квітня 2020 року. Ця резолюція була важливим кроком у спрямуванні усіх країн та міжнародних організацій на спільні зусилля для подолання пандемії COVID-19. Звернення до міжнародної співпраці та координації є важливим для ефективного боротьби з пандемією, так як вірус не зупиняється на кордонах країн і вимагає спільних зусиль та ресурсів для його подолання та запобігання подібним майбутнім загрозам здоров'ю [5].

Попередні епідемії, такі як BІL, SARS, H1N1, MERS, Zika та Ебола, в основному були обмежені певними регіонами або країнами, зазвичай в країнах Південного світу та інших регіонах. Багаті країни, зокрема країни Західної

Європи та Північної Америки, надавали підтримку та допомогу у боротьбі з цими епідеміями, але не постраждали від них так сильно, як країни, де спалахи спочатку виникали.

У випадку з пандемією COVID-19 ситуація суттєво змінилася. COVID-19 розповсюджується глобально та впливає на країни усіх рівнів розвитку, включаючи багаті і розвинуті країни. Ця пандемія продемонструвала, що ні одна країна не застрахована від таких глобальних загроз здоров'ю, і вона вимагає спільних зусиль та співпраці між країнами та міжнародними організаціями для її подолання та мінімізації наслідків.

Ситуація з пандемією COVID-19 підкреслила складні виклики, перед якими стоять країни у сучасному світі. Зростання солідарності та співпраці між країнами стали важливими відповідями на пандемію, оскільки ні одна країна не може впоратися з цим викликом самотійно.

Одночасно з підвищенням солідарності спостерігається і глобальна конкуренція за ресурси, вакцини та медичні засоби. Це ставить країни в складну ситуацію, де вони повинні знаходити баланс між внутрішніми потребами та глобальною співпрацею.

Зростання націоналістичних рухів і заходів у боротьбі з внутрішніми економічними та охоронними кризами може створити виклики для міжнародної співпраці, і тому важливо знаходити способи сприяти взаєморозумінню, співпраці та солідарності між країнами для ефективного управління кризою охорони здоров'я та її наслідками.

Під час пандемії COVID-19 Італія стикнулася з численними проблемами у системі охорони здоров'я. Ось кілька з них:

1. Недостатність ресурсів у зв'язку із збільшенням кількості хворих на COVID-19 є однією з найважливіших проблем, які стикаються лікарні та системи охорони здоров'я, зокрема в Італії. Це включає в себе:

- Необхідність більшої кількості ліжок інтенсивної терапії (ЛІТ): Велика кількість хворих на COVID-19 потребує доступу до ліжок інтенсивної терапії для надання високоякісної медичної допомоги.

- Недостатність кисневих систем: Хворі зі складними формами COVID-19 можуть потребувати додаткового кисню. Недостатність кисневих систем може бути критичною для лікування пацієнтів.

- Дефіцит захисного обладнання (особистий захист медичних працівників): Медичні працівники повинні мати відповідний захист, щоб уникнути зараження під час надання медичної допомоги.

- Недостатність медикаментів: Деякі ліки та медикаменти, які використовуються для лікування COVID-19, можуть бути обмеженими за кількістю або навіть відсутніми на ринку, що ускладнює лікування хворих.

2. Перевантаження медичної системи є серйозною проблемою, з якою стикаються багато країн під час пандемії COVID-19, включаючи Італію. Це включає в себе:

- Недостатність медичного персоналу: Збільшення кількості хворих призводить до надзвичайного навантаження на медичний персонал, включаючи лікарів, медсестер та інших медичних працівників. Недостатність медичного персоналу може впливати на якість надання медичної допомоги.

- Потреба в додаткових ресурсах: Перевантаження системи вимагає додаткових ресурсів, таких як ліжка, обладнання, медикаменти та інші матеріали для лікування пацієнтів. Недостатність цих ресурсів може обмежувати можливості медичної системи.

- Ускладнення координації між лікарнями: Лікарні повинні співпрацювати та координуватися для ефективного розподілу пацієнтів та ресурсів. Перевантажені лікарні можуть виникнути через недостатність координації між медичними установами.

3. Відсутність координації між лікарнями, регіональними органами управління охороною здоров'я та центральним урядом є серйозною проблемою під час пандемії COVID-19. Нездатність до швидкої реакції та незрозуміння можуть призвести до неефективного розподілу ресурсів, недостатньої підтримки для перевантажених лікарень і загальної неефективності у боротьбі зі спалахом.

4. Висока смертність серед медичних працівників є дуже тривожною проблемою під час пандемії COVID-19. Це свідчить про високий ризик, з яким зіштовхуються медичні працівники, які надають допомогу інфікованим пацієнтам. Ці проблеми можуть бути викликані декількома факторами:

- Недостатній захист: У деяких випадках медичний персонал може мати недостатній доступ до захисного обладнання, такого як маски, рукавички, захисні костюми і шоломи, що підвищує їхній ризик зараження.
- Висока експозиція: Медичні працівники регулярно знаходяться у непрямому контакті з інфікованими пацієнтами, що збільшує їхній ризик зараження вірусом.
- Напружені умови роботи: Підвищений обсяг роботи, стрес і невиванта часу на відпочинок можуть призвести до зниження уваги та можливості дотримання протоколів безпеки.

5. Пандемія COVID-19 справила серйозний вплив на психологічний стан населення та медичних працівників. Основні психологічні наслідки включають:

- Страх та тривога: Перед зараженням та страх втрати близьких людей можуть призвести до тривоги та страху серед населення.
- Вигорання: Медичний персонал, який працює на передовій в боротьбі з пандемією, може стикнутися з великим навантаженням та стресом, що може призвести до вигорання та погіршення психічного здоров'я.
- Відчуття відчуженості: Люди можуть відчувати відчуженість через соціальну ізоляцію та відсутність звичних соціальних взаємодій.
- Посттравматичний стресовий розлад: Особи, які були безпосередньо вплинуті пандемією (наприклад, втратили близьких або самі хворіли), можуть розвивати посттравматичний стресовий розлад.

Пандемія COVID-19 наголосила на важливості розробки ефективних стратегій відповіді на надзвичайні ситуації та підвищення готовності систем

охорони здоров'я до подібних криз. Деякі ключові аспекти, які можуть бути включені в такі стратегії, включають у себе:

1. Планування та підготовка: Розробка детальних планів реагування на пандемії, включаючи масштабування тестувань, лікування та ізоляції, а також забезпечення необхідним медичним обладнанням та медикаментами.
2. Підвищення готовності медичного персоналу: Навчання медичних працівників щодо ефективних методів лікування та профілактики захворювань, а також надання їм необхідного захисту та підтримки.
3. Розвиток систем тестування та слідкування: Впровадження широкомасштабного тестування, трасування контактів та ізоляції для швидкого виявлення та відсівання інфікованих осіб.
4. Публічна свідомість та комунікація: Забезпечення доступної та точної інформації громадськості, сприяння свідомому ставленню до здоров'я та важливості дотримання засобів захисту.
5. Міжнародна співпраця: Співпраця між країнами та міжнародними організаціями для обміну досвідом, ресурсами та допомоги в надзвичайних ситуаціях.

Ці заходи можуть допомогти зміцнити систему охорони здоров'я та підготувати її до ефективної реакції на майбутні надзвичайні події.

Під час пандемії COVID-19 системи охорони здоров'я в Німеччині стикалися з рядом проблем. Ось декілька з них:

1. Недостатність ліжок та ресурсів, зокрема в інтенсивній терапії, є серйозною проблемою, яка може виникнути під час масштабних випадків зараження, таких як пандемія COVID-19.
2. Недостатність медичного персоналу – це ще одна серйозна проблема, з якою стикається система охорони здоров'я під час пандемії COVID-19 в Німеччині. Збільшення потоку хворих на COVID-19 може призвести до таких викликів:
 - Надмірне навантаження медичного персоналу: Медичний персонал, включаючи лікарів, медсестер і інших фахівців, може бути перевантажений

через велику кількість пацієнтів, які потребують медичної допомоги. Це може викликати втомленість, стрес та психологічний дискомфорт серед медичного персоналу.

- **Необхідність перерозподілу ресурсів:** В умовах недостатнього медичного персоналу може знадобитися перерозподіл ресурсів, включаючи лікарів та медсестер із менш заселених областей або інших медичних сфер, до лікарень, які перевантажені хворими на COVID-19.

- **Пошук додаткового персоналу:** Може бути необхідним привертати додатковий медичний персонал, включаючи лікарів із пенсії, студентів медичних університетів або медичних фахівців з інших країн для допомоги в управлінні потоком хворих.

- **Навчання та підтримка медичного персоналу:** Надання навчання та психологічної підтримки медичному персоналу стає важливою частиною управління надзвичайними ситуаціями, зокрема під час пандемії, для забезпечення якісної медичної допомоги та збереження здоров'я медичних працівників.

3. Недостатність захисного спорядження є ще однією важливою проблемою, яка виникає під час пандемії COVID-19 в Німеччині:

- **Загроза безпеці медичного персоналу:** Без відповідного захисного спорядження медичний персонал може бути в дуже великому ризику зараження вірусом під час надання медичної допомоги пацієнтам. Це ставить під загрозу їхнє здоров'я та життя.

- **Поширення інфекції:** Якщо медичний персонал не має відповідного захисного спорядження, це може сприяти подальшому поширенню вірусу серед пацієнтів та співробітників лікарень.

- **Необхідність негайних заходів:** Недостатність захисного спорядження вимагає негайних заходів з виробництва, закупівлі та розподілу захисних засобів для забезпечення безпеки медичного персоналу та пацієнтів.

- Системні зміни: Пандемія підкреслила необхідність системних змін у виробництві та розподілі захисного спорядження для того, щоб у майбутньому забезпечити належний рівень безпеки для медичних працівників та всіх, хто взаємодіє з хворими на COVID-19.

4. Впровадження необхідних заходів для відокремлення хворих, тестування на COVID-19, встановлення протоколів карантину та контактного слідування вимагало від систем охорони здоров'я швидкого реагування та адаптації до нових умов пандемії.

5. Психологічний стрес медичного персоналу під час пандемії COVID-19 є серйозною проблемою. Медичні працівники, які працюють на передовій в боротьбі з цією хворобою, стикаються з численними психологічними викликами:

- Страх перед зараженням: Медичний персонал щоденно знаходиться в контакті з інфікованими пацієнтами, що може призвести до страху та тривоги відносно власного зараження.

- Емоційне навантаження: Події, які вони спостерігають, такі як смерть та страждання хворих, можуть викликати емоційне навантаження та травму.

- Виснаженість: Збільшена кількість робочих годин, надмірне навантаження та відсутність відпочинку можуть призвести до виснаженості та більшої вразливості перед стресом.

- Невпевненість та незрозуміння: Швидка зміна ситуації та відсутність інформації можуть викликати невпевненість та незрозуміння у медичних працівників.

- Брак підтримки та визнання: Брак визнання та підтримки з боку громадськості та системи охорони здоров'я може підсилити психологічний стрес.

Так, системи охорони здоров'я в Німеччині продемонстрували велику стійкість в управлінні пандемією COVID-19. Інтегрована мережа лікарень, медичних установ і лікарів, а також високий рівень підготовки медичного персоналу дозволили країні ефективно реагувати на виклики, пов'язані з пандемією.

Деякі ключові аспекти успіху включають в себе:

1. Ефективне тестування і відстеження контактів: Німеччина швидко розвинула програми тестування та відстеження контактів, що дозволило вчасно виявляти та ізолювати інфікованих осіб.
2. Забезпечення медичних ресурсів: Країна збільшила кількість ліжок для хворих на COVID-19, закупила достатню кількість захисного обладнання і медичних препаратів.
3. Співпраця між федеральним та регіональним рівнями: Ефективна співпраця між федеральним урядом та регіональними органами управління охороною здоров'я сприяла координації заходів та розподілу ресурсів.
4. Гнучка реакція на зміни: Система охорони здоров'я була готова швидко адаптуватися до нових вимог та ситуацій, що дозволило ефективно відповідати на змінні потреби пацієнтів.
5. Широке використання технологій: Використання технологій для віддаленої консультації, моніторингу та відстеження хворих допомогло зменшити ризик зараження та забезпечило неперервність надання медичної допомоги.

Ці фактори разом сприяли успішній реакції системи охорони здоров'я в Німеччині на пандемію COVID-19, допомагаючи зменшити вплив хвороби на населення країни.

Справжній успіх у подоланні пандемії можливий лише через співпрацю та координацію між країнами. Глобальні виклики вимагають глобальних відповідей, і спільні зусилля є надзвичайно важливими для подолання пандемії та зміцнення глобальної безпеки.

Глобальні виклики, зокрема пандемія COVID-19, потребують співпраці та згуртованості між країнами. Зміцнення глобального лідерства та знаходження способів ефективної співпраці дозволять краще відповідати на такі виклики. Міжнародні організації, які здатні сприяти співпраці та координації між країнами, грають ключову роль у цьому процесі. Також важливо розвивати

міжнародні угоди та механізми відповіді на епідемії, щоб забезпечити швидку та ефективну реакцію у майбутньому.

Міжнародна співпраця та підтримка можуть включати в себе постачання медичних засобів і обладнання, фінансову допомогу для підтримки системи охорони здоров'я, а також сприяння вакцинаційним програмам та надання технічної експертизи. Важливо також розвивати імунітет у вразливих груп населення та забезпечувати їм доступ до медичної допомоги та психологічної підтримки.

Пандемія COVID-19 насправді підкреслила необхідність глобальної співпраці в боротьбі зі спільними загрозами для здоров'я всього світу. Країни та міжнародні організації повинні об'єднувати зусилля для вивчення, запобігання та лікування захворювань, спричинених новими вірусами, і забезпечення готовності до майбутніх пандемій.

Спільні дії можуть включати в себе обмін науковою інформацією, розвиток та тестування вакцин, посилення медичних систем, сприяння глобальному доступу до ліків та медичних засобів, а також підтримку країн з низьким та середнім рівнем доходів для ефективного управління пандемією.

2.3. Роль медичної дипломатії у воєнний час

Повномасштабна військова агресія росії негативно вплинула на Українську систему охорони здоров'я (рис. 2.3) [26].

**Негативний вплив російського вторгнення на Українську систему
охорони здоров'я**

Через руйнівні наслідки повної війни та примусової міграції, 20% населення уникає звертання за медичною допомогою	Зареєстровано 65 нападів на автомобілі екстреної медичної допомоги
106 цивільних медичних працівників втратили життя, з них 33 загинули безпосередньо на робочому місці	106 цивільних медичних працівників втратили життя, з них 33 загинули безпосередньо на робочому місці
Проведено приблизно 2663 медичні евакуації військовослужбовців та цивільних громадян у 28 країнах світу	Кожен десятий заклад охорони здоров'я виявився пошкодженим в результаті атак
Щотижня проводиться приблизно 3500 випадків медичної евакуації в межах країни	1345 медичних закладів отримали пошкодження
	У 10 областях було зафіксовано обстріли у 48 лікарнях, причому деякі з них потрапили під обстріли неодноразово

Рис. 2.3. Негативний вплив російського вторгнення на Українську систему охорони здоров'я

Примітка 2.3. Складено автором на основі [26].

“Наразі головне завдання сфери охорони здоров'я — слугувати надійним тилом для захисників та забезпечувати універсальний доступ до медичних послуг для всіх громадян. Пріоритетом є стратегічний рух в напрямі реформування та євроінтеграції, стратегічне лідерство Міністерства у формуванні політик і управлінні медичною системою” [26].

Всі прийняті рішення ґрунтуються на трьох основних показниках: якість, доступність та безкоштовність медичної допомоги.

Додатково, необхідно підвищити готовність до реагування на нові потенційні виклики:

- Зміцнення координації у межах цивільного захисту;
- Посилення відповідності в реагуванні на CBRN-загрози (радіаційні, хімічні та біологічні);
- Ревізія підходів до створення та управління резервами.

Починаючи з квітня 2022 року і до цього часу, МОЗ спільно з Єврокомісією та партнерами проводить щотижневі евакуаційні рейси для українців, які потребують спеціалізованого лікування та реабілітації. Усього було організовано 190 медичних евакуацій до європейських клінік.

МОЗ наголосило, що медична евакуація та подальше лікування за кордоном для пацієнтів є абсолютно безкоштовними.

У зв'язку з постійними атаками, пошкодженою інфраструктурою та активними бойовими діями на окремих територіях України, надання лікування пацієнтам ускладнюється і інколи стає практично неможливим. Тому осіб, що постраждали, направляють до клінік Євросоюзу для отримання медичної допомоги та реабілітації.

Порядок евакуації передбачає такі кроки: МОЗ України ініціює запит на евакуацію та отримує пропозиції від різних країн-членів Європейського Союзу та Європейської економічної зони щодо готовності прийняти пацієнтів і забезпечити необхідне лікування. Після цього МОЗ вступає в діалог з країною, яка готова прийняти пацієнтів, для узгодження етапів та маршрутів безпечного медичного транспортування.

Міжнародні партнери спільно з Службою екстреної медичної допомоги МОЗ організовують перевезення пацієнтів з лікарні на прифронтовій території через медичний хаб у Львові до аеродрому в Польщі, де приймають госпіталі повітряної медицини.

МОЗ повідомляє, що на даний момент понад 30 країн вже прийняли громадян України для медичного лікування. Серед цих країн є Німеччина,

Норвегія, Латвія, Литва, Польща, Франція, Італія, Данія, Швеція, Бельгія, Іспанія, Нідерланди та інші.

З початку конфлікту, за допомогою регулярних конвоїв, більше 1300 українських дітей з онкологічними захворюваннями, травмами та хронічними захворюваннями було транспортовано на високоспеціалізоване лікування за кордон.

За період війни завдяки співпраці МОЗ та Єврокомісії, з підтримкою ВООЗ, уряду Польщі та численних міжнародних партнерів, спеціалізованим медичним транспортом було евакуйовано понад 4 тисячі українців з різних міст України до закордонних клінік.

Захист здоров'я стає спільною обов'язковістю всіх сторін у збройних конфліктах. Міжнародне гуманітарне право (МГП), комплекс правових стандартів для ситуацій військових конфліктів, встановлює деталізовані норми для захисту сфери охорони здоров'я від насильства, пов'язаного із конфліктом. Це охоплює обмеження методів та засобів ведення війни. Медичні установи, працівники у галузі охорони здоров'я та медичний транспорт знаходяться під особливим захистом відповідно до МГП, щоб зменшити вплив конфлікту на їхню діяльність і забезпечити надання медичної допомоги хворим і пораненим. Відповідно до МГП, сторони конфлікту зобов'язані захищати цивільне населення від небезпек, що виникають внаслідок військових операцій, та сприяти доставці гуманітарної допомоги цивільному населенню, яке її потребує. Однак наряду із захистом, виникає необхідність відповідальності за порушення норм і принципів МГП.

«Викликає велике занепокоєння той факт, що пошкодження та руйнування системи охорони здоров'я є поширеним явищем у багатьох конфліктах по всьому світу, попри те, що міжнародне гуманітарне право захищає доступ до медичної допомоги», — сказала Крістіна Вілле, директорка Insecurity Insight. «Ми вже кілька років відстежуємо моделі насильства проти охорони здоров'я в умовах конфлікту по всьому світу, і ніколи раніше не бачили такої масштабної шкоди та руйнування системи охорони здоров'я шляхом невідповідного застосування

сили. Часте використання вибухової зброї з широкою зоною ураження в містах України спричиняє неприйнятні руйнування для всієї системи охорони здоров'я із загрозливими наслідками для доступу до медичної допомоги» [28].

Також, з початку повномасштабної війни, Україна отримала понад 16 млрд. грн. медичної гуманітарної допомоги. Партнери запевняють, що допомога буде надаватися Україні у необхідному обсязі. Допомога надійшла з 35 країн світу, від міжнародних та партнерських організацій, українського та іноземного бізнесу, а також медичних закладів інших країн.

Загалом за період введення воєнного стану отримано медичної гуманітарної допомоги на суму 16 млрд. грн. (рис. 2.4).

Обсяги медичної гуманітарної допомоги
Витратних матеріалів та засобів індивідуального захисту - 233847515 од.
Бронжилетів та касак для медичних працівників - 1 632 од.
Інструментів - 1 370 541 од.
Медичного транспорту - 692 од.
Обладнання - 470 212 од.
Медичних меблів - 618 од.
Комплексних наборів - 13 924 од.
Лікарських засобів - 552 586 633 од.
Іншого - 70 531 613 од.

Рис. 2.4. Обсяги медичної гуманітарної допомоги

Примітка 2.4. Складено автором на основі [28].

Ці значущі обсяги різноманітних медичних ресурсів свідчать про важливість та велику міжнародну підтримку в умовах воєнного конфлікту, що дозволяє забезпечити потребу у лікарських засобах, обладнанні та інших

необхідних ресурсах для надання ефективної медичної допомоги вразливим групам населення.

Гуманітарна допомога розподіляється з метою задоволення потреб медичних закладів у всіх регіонах України. Особливий акцент робиться на територіях, що перебувають у зоні бойових дій та їхній найближчій окрузі, а також на медичних установах, які активно займаються наданням допомоги пораненим.

Це стратегічне розподілення гуманітарних ресурсів спрямоване на те, щоб забезпечити термінові потреби медичної інфраструктури в умовах конфлікту. Забезпечення необхідними ресурсами та обладнанням допомагає зберегти та підтримувати функціонування медичних закладів, зокрема тих, які активно взяли на себе обов'язок лікування поранених осіб. Такий підхід сприяє ефективній медичній допомозі та збереженню життя тих, хто потребує невідкладної допомоги в умовах конфлікту.

Продуктивність української системи охорони здоров'я значно збільшилася завдяки отриманню рідкісних і високовартісних медичних препаратів. Ці засоби грають ключову роль у лікуванні пацієнтів із рідкісними захворюваннями, для яких доступ до специфічних ліків може бути визначальним фактором в покращенні їхнього стану здоров'я та якості життя.

Цей внесок гуманітарної допомоги в допрофільні препарати свідчить про забезпечення найвразливіших пацієнтів, що стикаються з рідкісними захворюваннями, необхідними лікарськими засобами. Здатність лікувати ці рідкісні стани стає важливим елементом стратегії гуманітарної підтримки, що дозволяє покращити якість життя та здоров'я тих, хто зазнає важких випробувань у зв'язку із своїм захворюванням.

Збір даних про медичні потреби, облік залишків на регіональних складах та в закладах охорони здоров'я, а також розподіл медичної гуманітарної допомоги в Україні здійснюється за допомогою інформаційно-аналітичної системи "MedData". Ця система не лише забезпечує ефективний збір і обробку

інформації, але й гарантує контроль та прозорість у всьому процесі дистрибуції медичної допомоги.

Завдяки "MedData" забезпечується точність та актуальність даних про потреби в медичних ресурсах, а також стан залишків на різних рівнях системи охорони здоров'я. Це дозволяє ефективно планувати та здійснювати розподіл медичної допомоги, спрямовуючи її туди, де вона найбільше потрібна.

Застосування інформаційно-аналітичної системи виявляється не лише в оптимізації процесів, але і в забезпеченні відкритості та перевіреності кожного етапу дистрибуції медичної допомоги, що робить систему "MedData" важливим інструментом для забезпечення якості та ефективності медичної допомоги в Україні.

Медична дипломатія, незалежно від ситуації повномасштабного вторгнення, може грати важливу роль у забезпеченні медичної допомоги та підтримки вразливим верствам населенням.

У період дії воєнного стану військовослужбовці, які брали участь у заходах для забезпечення оборони України та захисту населення від військової агресії, можуть бути направлені до медичних закладів за межами України для надання їм медичної допомоги чи проведення медико-психологічної реабілітації на підставі висновку військово-лікарської комісії.

Виїзд громадян України, які є військовослужбовцями та медичним персоналом, що супроводжує їх, за межі України в період дії воєнного стану, не обмежується.

В Україні діє спеціальна програма для військових, яка надає можливість захисникам виїхати за кордон для отримання необхідного лікування та реабілітації.

Кабмін прийняв Постанову № 361, якою істотно спростив бюрократичні процедури для військових під час направлення їх на лікування за кордон. Тепер терміни оформлення необхідних документів для подання запиту на лікування за межами України значно зменшено.

Відправлення військових за кордон на лікування передбачає наявність висновку про необхідність направлення такої особи із складових сил оборони або сил безпеки, яка постраждала внаслідок військової агресії Росії проти України. Додатково, для цього процесу необхідний лист від МОЗ, який містить затверджений іноземною стороною перелік осіб зі складових сил оборони та сил безпеки, що постраждали внаслідок військової агресії росії проти України, і яких заклади охорони здоров'я іноземних держав можуть прийняти на лікування за кордоном.

Зараз ініціатива направлення захисників України на лікування за кордон виникає від закладів охорони здоров'я, де вони знаходяться під час лікування або реабілітації.

Починаючи з даного моменту, медичний заклад самостійно складатиме висновок про необхідність відправлення військового на лікування за кордон та надсилатиме пакет документів до відповідного державного органу Сил безпеки і оборони.

Висновок буде прийматися без необхідності проведення консилиуму військово-медичного закладу.

Для направлення військових на лікування за кордон України, заклади охорони здоров'я, де вони перебувають на лікуванні, потрібні наступні документи:

- Згода захисника України або його законного представника на лікування за кордоном, включаючи однозначну згоду на обробку персональних даних, пов'язаних із медичною інформацією.
- Згода на обробку та передачу персональних даних закладам охорони здоров'я іноземних держав у відповідності до законодавства у довільній формі.
- Виписка з медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого за формою, затвердженою МОЗ.
- Висновок про необхідність направлення на лікування за кордон.

Висновок про необхідність направлення на лікування за кордон готується закладом охорони здоров'я, в якому захисник України отримує лікування або

реабілітацію. Цей висновок підписується керівником закладу охорони здоров'я та лікуючим лікарем, який був призначений керівником цього закладу або особою, уповноваженою приймати відповідні рішення.

- Перелік захисників України, для яких існують висновки щодо необхідності направлення на лікування за кордон, з вказівкою діагнозу та ускладнень.
- Окреме направлення на лікування для кожного захисника України, для якого наявний висновок про необхідність лікування за кордоном.

Після підготовки медичних документів, заклад охорони здоров'я відправляє їх до відповідного державного органу, що входить до складу сектору безпеки і оборони, де відбувається служба захисника України.

Після отримання документів від медичного закладу, державний орган, включений до сектору безпеки і оборони, упродовж трьох календарних днів висилає Міністерству охорони здоров'я лист-направлення в електронному форматі, прикріплюючи копії документів та готуючи дозволи на виїзд за кордон для вказаних військових.

Через електронну платформу "Система раннього попередження та реагування", Координаційний центр з надзвичайних ситуацій Європейської Комісії отримує відповідь від конкретної країни-члена Європейського Союзу щодо готовності безоплатно прийняти на лікування. Також отримує письмове підтвердження готовності закладу охорони здоров'я іноземної держави безоплатно прийняти на лікування.

Подальше повідомлення: МОЗ, листом у межах семи днів, інформує Командування Медичних сил Збройних Сил чи відповідний державний орган сектору безпеки і оборони, який представив інформацію щодо захисників України, Адміністрацію Держприкордонслужби та МЗС про затверджений іноземною стороною перелік захисників України, яких заклади охорони здоров'я іноземних держав можуть прийняти на лікування за кордоном.

МОЗ, з допомогою Міноборони, МВС та Адміністрації Держприкордонслужби, організовує транспортування військового до кордону

України. Після перетину державного кордону, МЗС та МОЗ забезпечують транспортування до закладів охорони здоров'я іноземних держав.

Повернення військового до України після перебування на лікуванні координується МЗС через дипломатичні представництва за кордоном, залучаючи МОЗ, Міноборони, представників Європейського Союзу, волонтерські організації та громадянські ініціативи закордонних українців.

Висновок до 2-го розділу

Міжнародне співробітництво та дипломатична діяльність в сфері охорони здоров'я визначають новий рівень глобальної взаємодії, орієнтований на вирішення сучасних викликів у галузі охорони здоров'я. Згуртованість країн та міжнародних організацій у відповідь на глобальні кризи, зокрема пандемії, стала ключовим аспектом визначення стратегій та допомоги в боротьбі зі складними медичними викликами.

З аналізу співпраці України з ВООЗ визначає, що ця взаємодія відзначається постійним розвитком та адаптацією до сучасних викликів у галузі охорони здоров'я. Співпраця із ВООЗ визначається стратегічним партнерством, що спрямоване на досягнення спільних цілей у сфері громадського здоров'я.

Еволюція дипломатичних відносин України із ВООЗ відзначається посиленням взаєморозуміння, обміном досвідом та спільними ініціативами. Акцент робиться на важливості гнучкості та адаптації до нових викликів, таких як пандемії чи інші глобальні загрози здоров'ю.

Важливим висновком є те, що міжнародне співробітництво в галузі охорони здоров'я виконує роль каталізатора обміну досвідом, технологіями та ресурсами між країнами.

Медична дипломатія у контексті пандемії виявляється невід'ємною частиною стратегії управління глобальними захворюваннями. Основною метою цієї діяльності є спільне подолання викликів, пов'язаних із поширенням захворювань та забезпеченням доступу до ефективної медичної допомоги для всіх країн.

Медична дипломатія визначається взаємодією країн у площині обміну інформацією, технологічними інноваціями, лікарськими засобами та ресурсами. Вона сприяє взаємній підтримці у наданні медичної допомоги, обміну досвідом та реагуванню на кризові ситуації.

Ця стратегія включає в себе розвиток міжнародних партнерств, участь у глобальних ініціативах, а також сприяє розвитку інфраструктури охорони здоров'я в країнах. Медична дипломатія є ключовим інструментом для зміцнення глобальної солідарності та взаєморозуміння у сфері охорони здоров'я.

Медична дипломатія виявляється невід'ємною складовою взаємодії країн у воєнний час, забезпечуючи захист та підтримку здоров'я в умовах конфлікту. Роль цієї стратегії полягає в здійсненні гуманітарних заходів, наданні медичної допомоги пораненим та постраждалим, а також в обміні необхідними ресурсами та експертизою міжнародними партнерами.

Медична дипломатія сприяє створенню механізмів для евакуації поранених, організації та координації роботи медичних служб у воєнному конфлікті. Також вона визначає принципи захисту медичних об'єктів, персоналу та пацієнтів від насильства та забезпечує безперешкодний доступ до медичної допомоги.

Медична дипломатія враховує принципи міжнародного гуманітарного права та забезпечує виконання зобов'язань країн щодо захисту прав людини в умовах воєнного конфлікту. У центрі цієї стратегії – гуманітарні цінності, спрямовані на збереження життя, лікування та покращення стану здоров'я тих, хто потрапив під вплив воєнного насильства.

Таким чином, медична дипломатія впливає на забезпечення гідності та безпеки громадян у воєнний період, розвиваючи міжнародні співпрацю та сприяючи вибудовуванню стійкого миру через збереження та відновлення здоров'я

Розділ 3. ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В РЕАЛІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦІЛІ З ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

3.1. Міжнародна співпраця України і ЄС щодо побудови сталої системи охорони здоров'я

Міжнародна співпраця між Україною та Європейським Союзом (ЄС) у сфері охорони здоров'я спрямована на покращення сталості та ефективності системи охорони здоров'я в Україні.

Для досягнення цієї мети існують різноманітні ініціативи та проекти, які охоплюють різні аспекти галузі (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Ініціативи та проекти галузі	
1. Асоціаційна Угода та Європейський Інструмент Сусідства (ЄІС);	8. Електронне здоров'я та ІТ-інновації;
2. Фінансова підтримка та технічна допомога;	9. Громадське здоров'я та профілактика;
3. Стандарти та ліцензування;	10. Інноваційні медичні технології;
4. Професійний розвиток та обмін досвідом;	11. Соціальна інклюзія та забезпечення;
5. Боротьба із захворюваннями та пандемії;	12. Гендерна рівність в охороні здоров'я;
6. Доступ до ліків;	13. Ефективне лікування та реабілітація.
7. Розвиток медичної інфраструктури;	

Примітка 3.1. Складено автором на основі [25].

1. Асоціаційна Угода та Європейський Інструмент Сусідства (ЄІС). Асоціаційна Угода була укладена в 2014 році, ця угода передбачає глибоку інтеграцію України з європейськими структурами, включаючи галузь охорони здоров'я. Програми та проекти, фінансовані через ЄІС, спрямовані на підтримку сталого розвитку охорони здоров'я в Україні.

2. Фінансова підтримка та технічна допомога. ЄС надає фінансову підтримку через грантові програми, спрямовані на покращення інфраструктури та забезпечення якості медичної допомоги. Експерти ЄС надають технічну допомогу для впровадження модернізацій у системі охорони здоров'я.
3. Стандарти та ліцензування. Україна працює на гармонізації своїх стандартів з європейськими, щоб полегшити роботу та підвищити якість послуг. За європейськими стандартами, встановлено ліцензування медичних закладів.
4. Професійний розвиток та обмін досвідом. ЄС підтримує програми для підвищення кваліфікації медичного персоналу та обміну досвідом з європейськими колегами.
5. Боротьба із захворюваннями та пандемії: Україна та ЄС співпрацюють у боротьбі з інфекційними захворюваннями, зокрема, активно реагуючи на пандемію COVID-19.
6. Доступ до ліків. Гарантії якості та безпеки лікарських засобів. Співпраця у сфері регулювання лікарських засобів та забезпечення їх якості та безпеки.
7. Розвиток медичної інфраструктури. Проекти з реконструкції та будівництва медичних закладів. ЄС допомагає в розвитку інфраструктури для покращення надання медичних послуг.
8. Електронне здоров'я та ІТ-інновації. Спільні проекти спрямовані на перехід до електронних систем управління медичною інформацією та поліпшення обміну даними.
9. Громадське здоров'я та профілактика. Спільні ініціативи, що спрямовані на підвищення обізнаності та участь громади в системі профілактики захворювань.
10. Інноваційні медичні технології. Співпраця у впровадженні новітніх технологій, таких як телемедицина та дистанційна діагностика.
11. Соціальна інклюзія та забезпечення. Програми для соціально вразливих груп населення. Розвиток та впровадження програм, спрямованих на покращення доступності медичних послуг для усіх верств населення.

12. Гендерна рівність в охороні здоров'я. Проекти з підтримки гендерної рівності в медичній сфері. Ініціативи для забезпечення рівних можливостей та прав для чоловіків та жінок у сфері охорони здоров'я.

13. Ефективне лікування та реабілітація. Оптимізація процесів лікування та реабілітації. Робота над удосконаленням послуг лікування та реабілітації для пацієнтів.

Міжнародна співпраця в галузі охорони здоров'я створює платформу для обміну знаннями та інноваціями, сприяє розвитку сучасних підходів до медичного обслуговування та забезпечує сталість системи охорони здоров'я в Україні. Ця співпраця визначається взаємодією та взаємопідтримкою для досягнення спільних цілей у забезпеченні якісної та доступної медичної допомоги населенню України.

Європейський Союз (ЄС) має велику відповідальність за організацію та надання медичних послуг своїм громадянам. Політика охорони здоров'я ЄС спрямована на забезпечення високого стандарту медичної допомоги та захисту здоров'я на рівнях ЄС, доповнюючи національні системи охорони здоров'я країн-членів. Це сприяє спільним стандартам та співпраці між країнами для покращення доступності та якості медичної допомоги в Європейському Союзі.

У рамках охорони здоров'я Європейського Союзу (ЄС) здійснюються спільні ініціативи з метою покращення охорони здоров'я громадян. Ці ініціативи включають розробку та впровадження спільних стандартів та рекомендацій, обмін досвідом та кращими практиками, спільне фінансування досліджень і інновацій у галузі охорони здоров'я, а також координацію управління глобальними загрозами, включаючи пандемії. Ці заходи спрямовані на покращення якості медичної допомоги та забезпечення безпеки громадян у Європейському Союзі.

Одна з важливих ініціатив ЄС у сфері охорони здоров'я - це Союз охорони здоров'я. Цей союз сприяє посиленню співпраці між країнами-членами ЄС у сфері охорони здоров'я, включаючи обмін повідомленнями, спільне реагування на кризові ситуації, співробітництво у сфері лікування рідкісних захворювань та

інші види співпраці. Ця ініціатива спрямована на покращення охорони здоров'я громадян країн-членів ЄС та забезпечення їм доступу до якісних медичних послуг.

Політика охорони здоров'я Європейського Союзу спрямована на підтримку та доповнення національних зусиль країн-членів, забезпечуючи високий рівень охорони здоров'я для всіх громадян ЄС. Це включає розробку та впровадження спільних стандартів, обмін досвідом та кращими практиками, спільне фінансування досліджень та інновацій, а також співробітництво у реагуванні на кризові ситуації та інші аспекти забезпечення якісної та доступної медичної допомоги громадянам ЄС. Ця співпраця сприяє покращенню стану охорони здоров'я в регіоні.

Основними цілями ЄС є:

1. Захист та підвищення здоров'я громадян ЄС. Європейський Союз зобов'язується забезпечувати високий рівень охорони здоров'я для своїх громадян, включаючи доступність та якість медичних послуг, профілактичних програм та заходів зі здорового способу життя. Це важливий аспект політики ЄС, який сприяє захисту та поліпшенню здоров'я громадян ЄС та забезпеченню їхнього добробуту.

2. Підтримка модернізації та цифровізації систем та інфраструктури охорони здоров'я. Європейський Союз підтримує модернізацію та цифровізацію систем інфраструктури охорони здоров'я. Це включає в себе впровадження новітніх технологій та цифрових рішень для поліпшення доступу до медичних послуг, обміну медичною інформацією та підвищення ефективності системи охорони здоров'я. Ці зусилля спрямовані на забезпечення більшого комфорту та якості медичної допомоги для громадян ЄС.

3. Підвищення стійкості європейських систем охорони здоров'я є важливою метою Європейського Союзу. Це охоплює підвищення готовності та реагування на надзвичайні ситуації, такі як пандемії, запобігання поширенню захворювань та забезпечення системи охорони здоров'я відповідним обладнанням та ресурсами. Ці заходи призначені для забезпечення стійкості та

надійності системи охорони здоров'я в умовах кризи та допомагають зберегти здоров'я та безпеку громадян ЄС.

4. Підтримка країн ЄС для кращого запобігання та боротьби з майбутніми пандеміями. ЄС сприяє співпраці та координації між країнами-членами для вдосконалення системи запобігання, виявлення та реагування на пандемічні загрози. Це включає підтримку досліджень, розробку вакцин та лікарських препаратів, щоб забезпечити ефективний відгук на будь-які майбутні пандемії та зберегти здоров'я громадян ЄС.

Обговорення стратегічних питань охорони здоров'я на рівні Європейського Союзу є важливою ініціативою. Представники національних органів влади та Європейської комісії активно співпрацюють у робочій групі вищого рівня з охорони здоров'я, де вони обговорюють та розробляють стратегії та політику в цій сфері. Це сприяє здійсненню спільних зусиль для поліпшення системи охорони здоров'я та забезпечення здоров'я громадян ЄС.

Європейська комісія, Європейський парламент та Рада Європейського Союзу співпрацюють з країнами-членами та іншими зацікавленими сторонами для реалізації стратегій охорони здоров'я та інших річних робочих програм ЄС. Ця співпраця та координація важлива для забезпечення впровадження політики охорони здоров'я на рівні ЄС та забезпечення високого рівня медичної допомоги для громадян ЄС.

Директорат Європейської комісії з охорони здоров'я та харчової безпеки здійснює різноманітні дії для підтримки країн ЄС у галузі охорони здоров'я. Основні способи, якими це здійснюється, включають:

1. Пропозиція законодавства: Директорат відповідає за розробку та пропозицію законодавчих ініціатив, спрямованих на покращення охорони здоров'я громадян ЄС та забезпечення доступності, ефективності та стійкості систем охорони здоров'я. Це важлива частина стратегії охорони здоров'я в ЄС.

2. Фінансова підтримка: Директорат здійснює фінансову підтримку для реалізації проектів та програм, які спрямовані на захист та покращення здоров'я громадян ЄС. Це включає в себе фінансування для медичних досліджень,

профілактичних заходів, розвитку інфраструктури охорони здоров'я та інших ініціатив, спрямованих на поліпшення системи охорони здоров'я в Європейському Союзі.

3. Координація та обмін досвідом: Директорат здійснює координацію між країнами ЄС та сприяє обміну передовим досвідом у галузі охорони здоров'я. Це включає в себе обмін інформацією, навчальними програмами, рекомендаціями та експертною підтримкою, що сприяє покращенню системи охорони здоров'я та впровадженню кращих практик у країнах Європейського Союзу.

4. Заходи по зміцненню здоров'я: Директорат сприяє впровадженню заходів, що спрямовані на підвищення рівня здоров'я громадян ЄС. Це можуть бути різноманітні програми профілактики, освітні заходи, розвиток інфраструктури та інші ініціативи, спрямовані на поліпшення стану здоров'я населення. Це допомагає забезпечити більш високий рівень життя та загальної добробуту у Європейському Союзі.

Усі ці заходи та ініціативи спрямовані на підтримку та покращення охорони здоров'я громадян ЄС, а також на зміцнення систем охорони здоров'я в регіоні. Це важливі дії, що сприяють покращенню якості медичних послуг, запобіганню захворювань та підвищенню загальної добробутності громадян Європейського Союзу.

3.2. Міжнародні організації з охорони здоров'я та їх діяльність в Україні

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), заснований у 1863 році швейцарцем Анрі Дюнаном, є незалежною гуманітарною організацією, яка спрямовує свою діяльність на захист жертв як міжнародних, так і внутрішніх збройних конфліктів. Цей комітет виступає в ролі засновника Руху Червоного Хреста з основною місією забезпечення дотримання положень Женевських конвенцій 1949 року, які стосуються захисту жертв збройних конфліктів та Додаткових протоколів до них.

У період збройних конфліктів, як міжнародного, так і внутрішнього характеру, Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) активно надає

захист та гуманітарну допомогу жертвам, включаючи військовослужбовців та цивільне населення (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Основні групи отримувачів допомоги

Примітка 3.2. Складено автором на основі [23].

Серед основних груп отримувачів допомоги є:

1. Військовополонені: МКЧХ працює для захисту та гуманітарної допомоги військовополоненим, забезпечуючи їм необхідні умови та захист від неправомірного обходження з боку протилежної сторони конфлікту.

2. Цивільні інтерновані особи: Особам, які перебувають у цивільному інтернаті внаслідок конфлікту, МКЧХ надає захист і допомогу, зокрема, забезпечуючи їх основними потребами та правами.

3. Поранені: МКЧХ активно залучений до надання медичної допомоги пораненим учасникам конфліктів, забезпечуючи доступ до лікування та реабілітації.

4. Цивільне населення на окупованій території: Організація здійснює роботу на окупованих територіях, намагаючись забезпечити безпеку та гуманітарну допомогу цивільному населенню.

5. Інші вразливі групи населення: МКЧХ спрямовує свою допомогу на інші вразливі групи, такі як діти, літні люди, жінки, які потребують спеціального захисту під час конфліктів.

МКЧХ виступає важливим посередником та постачальником гуманітарної допомоги під час конфліктів, сприяючи захисту та полегшенню страждань тих, хто постраждав від наслідків воєнних дій.

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) є єдиною організацією, яка була удостоєна Нобелівської премії миру тричі. Нагороди були присуджені МКЧХ у наступні роки:

1. 1917 рік: Перша Нобелівська премія миру була вручена МКЧХ в 1917 році за його беззаставне забезпечення гуманітарної допомоги в умовах Першої світової війни та його вагомий внесок у полегшення страждань.

2. 1944 рік: Друга нагорода була присуджена МКЧХ в 1944 році за активну гуманітарну діяльність під час Другої світової війни та за забезпечення захисту військовополонених і цивільного населення.

3. 1963 рік: Третя Нобелівська премія миру була вручена МКЧХ в 1963 році за його важливий внесок у полегшення страждань та забезпечення медичної допомоги в рамках гуманітарної діяльності.

Ці нагороди свідчать про визнання вагомого внеску МКЧХ в гуманітарну справу та його неустановлене прагнення забезпечити захист та допомогу тим, хто потребує допомоги під час воєн та конфліктів.

Відповідно до Статуту Міжнародного Комітету Червоного Хреста (МКЧХ), основною метою організації є відстоювання та поширення основоположних принципів Руху Червоного Хреста. Ці принципи включають гуманність, нейтралітет, універсальність та інші. Крім цього, МКЧХ виконує завдання, покладені Женевськими конвенціями, забезпечуючи дотримання норм міжнародного гуманітарного права під час збройних конфліктів.

Ключові завдання МКЧХ включають:

1. Захист принципів Червоного Хреста: МКЧХ відстоює та поширює основоположні принципи Червоного Хреста, які включають гуманність, нейтралітет, безпристрасність та універсальність.

2. Виконання завдань згідно з Женевськими Конвенціями: Організація забезпечує виконання завдань, визначених Женевськими конвенціями,

спрямованих на забезпечення захисту осіб, які не беруть участі в бойових діях чи перебувають у владі протилежної сторони конфлікту.

3. Забезпечення дотримання норм міжнародного гуманітарного права: МКЧХ активно діє для забезпечення дотримання норм міжнародного гуманітарного права в умовах збройних конфліктів, захищаючи права та гідність постраждалих.

4. Робота Центральної Агенції з Розшуку: Організація виконує завдання Центральної Агенції з Розшуку, спрямованої на пошук інформації та контактів між відокремленими членами сімей внаслідок конфліктів.

5. Проведення роз'яснювальної роботи: МКЧХ проводить роз'яснювальну роботу з застосування гуманітарного права серед інституцій причетних країн, надаючи інформацію та навчання з питань гуманітарних стандартів.

Ці завдання визначають ключову роль МКЧХ у забезпеченні гуманітарного захисту та сприянні гуманітарним принципам в умовах збройних конфліктів.

Штаб-квартира Міжнародного Комітету Червоного Хреста (МКЧХ) розташована у місті Женева, Швейцарія.

Органи управління МКЧХ: Асамблея, Рада Асамблеї, Директорат, Президент МКЧХ. Ця структура дозволяє МКЧХ ефективно керувати своєю діяльністю та виконувати свої гуманітарні завдання в умовах збройних конфліктів та екстремальних ситуацій.

Члени директорату МКЧХ призначаються Асамблеєю на чотирирічний термін.

Пріоритети співпраці України з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) включають:

1. Покращення гуманітарної ситуації у східних областях України: Залучення можливостей МКЧХ для поліпшення гуманітарних умов в зоні конфлікту, включаючи надання медичної допомоги, гуманітарної допомоги та інших необхідних ресурсів.

2. Запобігання легітимізації свавільного перетину кордону: Співпраця з МКЧХ для запобігання легітимізації свавільного перетину державного кордону України під приводом «гуманітарних конвоїв» Російської Федерації.

3. Вирішення долі громадян України в місцях позбавлення волі: Співпраця у вирішенні питань, пов'язаних із громадянами України, які перебувають у місцях позбавлення волі на території РФ, зокрема, щодо забезпечення належних умов їх утримання.

4. Взаємодія з Товариством Червоного Хреста України: Продовження взаємодії Комітету з Товариством Червоного Хреста України в різних аспектах, таких як служба розшуку, технічна підтримка та консультативна допомога патронажній службі.

5. Поширення інформації про міжнародне гуманітарне право: Співпраця для поширення інформації про міжнародне гуманітарне право та підвищення освіти на цю тему.

6. Знищення мін та нездетонованих боєприпасів: Сприяння з боку МКЧХ у питанні знищення мін та нездетонованих боєприпасів з метою захисту цивільного населення та попередження травматизму.

Ці пріоритети вказують на важливі напрямки співпраці між Україною та МКЧХ в контексті гуманітарної допомоги та захисту прав людини в умовах конфлікту.

Еміне Джапарова з Міністерства закордонних справ України та Генеральний секретар Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця провели обговорення надання подальшої гуманітарної допомоги Україні.

У другий день грудня заступниця міністра закордонних справ України, Еміне Джапарова, зустрілася з Генеральним секретарем Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Джаганом Чапагайном, який перебуває в Україні у рамках свого візиту.

Еміне Джапарова висловила подяку за гуманітарну допомогу від Міжнародної федерації для подолання наслідків повномасштабного вторгнення

Росії. Вона підкреслила, "Український уряд дуже добре знає наші потреби та робить все, щоб залучити максимум підтримки для людей. Ми будемо вдячні за збільшення підтримки з боку Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця у 2023 році" [29].

Генеральний секретар висловив обіцянку продовжити підтримку України, особливо у зимовий період, коли збільшується потреба серед постраждалого населення. Також було оголошено про плани гуманітарного реагування, включаючи адресну допомогу переміщеним українцям та захисникам, а також забезпечення необхідними засобами, зокрема генераторами, для вирішення екстрених потреб у зимовий період.

Перша заступниця міністра закликала Міжнародну федерацію відреагувати на неправомірну діяльність російського Червоного Хреста, яка порушує основоположні принципи Червоного Хреста та висміює суверенітет та територіальну цілісність України.

Особливу увагу учасники розмови звернули на питання надання допомоги громадянам України, яких примусово переміщує російська держава-агресор, а також українським дітям, які незаконно вивозяться на територію Росії та тимчасово окуповану частину України перед очима світової громадськості.

ЮНІСЕФ (Фонд Організації Об'єднаних Націй з дітей) в Україні; представництво, яке було відкрито в 1997 році після підписання Основної угоди про співробітництво між Урядом України та ЮНІСЕФ. Ратифікація цієї угоди Парламентом України у вересні 1999 року стала підставою для розширеного співробітництва між ЮНІСЕФ та урядом України з метою поліпшення умов життя дітей та родин в Україні. Це співробітництво орієнтоване на різні сфери, які включають охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, та інші аспекти добробуту дітей.

ЮНІСЕФ Україна продовжує активно збільшувати свою підтримку уряду України в розробці та впровадженні програм з охорони здоров'я, харчування, освіти та захисту для дітей.

Зокрема, у 2012 році розпочалася нова програма співпраці, яка відображає прагнення України досягти Цілей розвитку тисячоліття. Ці цілі включають захист материнства, зменшення дитячої смертності, зупинення поширення ВІЛ/СНІДу та захист вразливих категорій маленьких українців.

Програми, спрямовані на охорону здоров'я та освіту дітей, а також на покращення умов їхнього життя, відображають зобов'язання ЮНІСЕФ сприяти здоров'ю та добробуту дітей в Україні. Ця співпраця є ключовою у підтримці ініціатив, спрямованих на покращення якості життя молодого покоління в країні.

1 листопада 2012 року була підписана п'ятирічна програма співпраці між ЮНІСЕФ та Урядом України на період з 2012 по 2016 роки. Ця програма надавала Уряду всю необхідну технічну допомогу для вирішення важливих проблем, пов'язаних з реалізацією Конвенції ООН про права дитини. Спільно з організаціями громадянського суспільства програма мала на меті покращення умов життя та захисту прав дітей в Україні. Бюджет цієї програми на п'ять років склав понад 20 мільйонів доларів США.

З початку конфлікту на сході України, ЮНІСЕФ активно працює над виконанням ключових зобов'язань щодо задоволення гуманітарних потреб дітей (рис.3.3).

Рис. 3.3. Основні напрямки діяльності ЮНІФЕСТ

Примітка 3.3. Складено автором на основі [33].

1. Доступ до освіти: ЮНІСЕФ здійснює заходи для забезпечення доступу дітей до якісної освіти, незважаючи на складні умови конфлікту. Це може включати реконструкцію шкіл, надання навчальних матеріалів та навчання педагогів.

2. Психосоціальна допомога: Організація програм та ініціатив для покращення психосоціального благополуччя дітей, які пережили війну та конфліктні ситуації. Це може включати психологічну підтримку та терапію.

3. Забезпечення води і санітарії: Реалізація проектів з водопостачання та санітарії для забезпечення безпеки та гігієни водопостачання, особливо в умовах надзвичайних ситуацій.

4. Навчання з питань мінної небезпеки: Проведення навчальних програм та заходів, спрямованих на усвідомлення небезпеки мін та інших вибухівок для збереження життя та безпеки дітей.

5. Охорона здоров'я матері та дитини: Забезпечення медичної допомоги для матерів та дітей, зокрема вагітних жінок та немовлят, для збереження їхнього здоров'я та запобігання захворюванням.

6. Послуги для людей, що живуть із ВІЛ/СНІДом: Реалізація програм та ініціатив для підтримки осіб, які живуть з ВІЛ/СНІДом, включаючи надання медичної допомоги, психосоціальної підтримки та інші сервіси.

У 2016 році ЮНІСЕФ запустив ініціативу U-Report, що представляє собою інструмент соціального моніторингу через SMS та інформаційну систему в режимі реального часу. Ця ініціатива спрямована на залучення громадськості для посилення розвитку громад та створення позитивних змін.

З моменту початку пандемії COVID-19 ЮНІСЕФ надає підтримку уряду України в ряді напрямків. Це включає доставку вакцин в межах механізму COVAX для забезпечення населення захистом від COVID-19. Крім того, здійснюється підтримка зміцнення холодового ланцюга для зберігання та транспортування вакцин.

Організація активно залучена у комунікаційні зусилля для запобігання поширенню COVID-19 в Україні, проводячи інформаційні кампанії та надаючи населенню важливі відомості щодо протидії пандемії.

Крім того, ЮНІСЕФ підтримує освітні ініціативи та заходи з захисту прав дітей в умовах пандемії. Це може включати надання допомоги дітям та їх сім'ям, а також сприяння збереженню освітнього процесу та розвитку дитячих послуг в умовах обмежень, пов'язаних із COVID-19.

Протягом періоду з 2018 по 2022 роки ЮНІСЕФ в Україні зосереджує свої зусилля на досягненні п'яти загальних результатів для дітей:

1. Соціальна інклюзія та державна політика щодо дітей:
 - Просування соціальної інклюзії через реалізацію інтегрованої політики соціального захисту.
 - Забезпечення рівного доступу та можливостей для всіх дітей.
2. Захист дітей в усіх обставинах:
 - Зміцнення систем соціального благополуччя та правосуддя для надання послуг із захисту.
 - Забезпечення альтернативного сімейного догляду та правосуддя, дружнього до дитини.
3. Освіта для всіх дітей:
 - Розширення доступу до інклюзивної та якісної шкільної освіти.
 - Розвиток системи раннього навчання для всіх дітей.
4. Здорове життя з перших років і надалі:
 - Відновлення загального охоплення дітей імунізацією.
 - Скорочення передачі ВІЛ від матері до дитини.
5. Вода і стале середовище:
 - Поліпшення рівного доступу до чистої питної води в уражених конфліктом районах.
 - Покращення практик підтримання гігієни у громадах, школах та медичних установах.

Еміне Джапарова провела нараду з Регіною де Домінічіс, новою регіональною директоркою ЮНІСЕФ в Європі та Центральній Азії в Міністерстві закордонних справ України.

21 серпня 2023 року, Еміне Джапарова, перша заступниця голови Міністерства закордонних справ України, зустрілася з недавно призначеною регіональною директоркою ЮНІСЕФ в Європі та Центральній Азії, Регіною де Домінічіс, яка також є Спеціальною координаторкою з питань реагування на потреби біженців та мігрантів у Європі.

Обговорено пріоритети у взаємодії, включаючи гарантування неперервності навчального процесу в Україні, повернення неправомірно депортованих до Росії українських дітей та підтримку їх повторного об'єднання з родинами.

Ефективна співпраця та взаємодія між першою заступницею міністра та регіональною директоркою ЮНІСЕФ визначені як успішна координація та взаємне поєднання зусиль уряду України та фонду для захисту дітей в умовах воєнного конфлікту.

Еміне Джапарова та Регіна де Домінічіс висловили вдячність команді Фонду за підтримку діяльності Уряду в гарантуванні прав дитини та подоланні гуманітарних наслідків повномасштабної збройної агресії Росії проти України. Обидві сторони висловили сподівання на продовження активної співпраці та успішну реалізацію проектів ЮНІСЕФ в Україні.

Висновок до 3-го розділу

Міжнародні організації з охорони здоров'я грають ключову роль в покращенні системи охорони здоров'я в Україні. Вони забезпечують технічну, фінансову та іншу підтримку для впровадження сучасних стандартів та покращення медичної інфраструктури.

Успішна реалізація спільних ініціатив між Україною і Європейським Союзом в сфері охорони здоров'я вимагає комплексного та системного підходу. Він обговорює необхідність взаємодії на різних рівнях, включаючи обмін

передовими практиками, впровадження новітніх технологій та спільне вирішення глобальних викликів у галузі охорони здоров'я.

Ключовим елементом у покращенні якості та доступності медичних послуг є обмін досвідом. Важливо акцентувати на необхідності розроблення стратегій для ефективної співпраці, особливо в умовах загострення глобальних проблем, таких як пандемії та інші надзвичайні ситуації.

Підтримка тісного партнерства між Україною та Європейським Союзом є позитивним сигналом для подальшого співрозвитку та вдосконалення системи охорони здоров'я.

Міжнародні партнери, такі як Європейський Союз, ЮНІСЕФ, та Міжнародний Комітет Червоного Хреста, активно сприяють вирішенню гуманітарних потреб та надають допомогу в умовах конфлікту на сході країни.

Міжнародні організації з охорони здоров'я в Україні відіграють важливу роль у підтримці та розвитку національної системи охорони здоров'я. Однією з ключових організацій є Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), яка сприяє розробці та впровадженню стратегій контролю за захворюваннями, надає технічну підтримку та сприяє обміну досвідом між країнами.

Також слід відзначити участь України в програмах та ініціативах Європейського офісу ВООЗ, які спрямовані на поліпшення стану охорони здоров'я та забезпечення доступу до необхідних медичних послуг. Це включає заходи з профілактики захворювань, підвищення кваліфікації медичного персоналу та підтримку інфраструктури охорони здоров'я.

Завдяки співпраці з іншими міжнародними організаціями, такими як ЮНІСЕФ, Червоний Хрест, та іншими, Україна здобуває можливість отримувати гуманітарну допомогу та ресурси для реагування на надзвичайні ситуації, включаючи епідемії та кризові ситуації в галузі охорони здоров'я.

Загалом, співпраця з міжнародними організаціями в сфері охорони здоров'я визначає новий рівень стандартів та можливостей для української системи охорони здоров'я, сприяючи підвищенню якості медичної допомоги та забезпеченню сталого розвитку сектору.

Міжнародне співробітництво та допомога в галузі охорони здоров'я в Україні є ключовим елементом вирішення складних викликів, з якими країна стикається, зокрема в умовах конфлікту та пандемії. Зусилля міжнародних організацій спрямовані на поліпшення якості та доступності медичної допомоги, а також на підтримку уряду у реформуванні системи охорони здоров'я

ВИСНОВКИ

З вище написаного, ми можемо зробити наступні висновки щодо медичної дипломатії у контексті досягнення цілей сталого розвитку:

Медична дипломатія, спрямована на впровадження світових стандартів у сфері охорони здоров'я, є предметом активних обговорень серед політиків, науковців, державних службовців, лікарів та інших зацікавлених осіб у суспільстві.

Концептуальні основи сталого розвитку та медичної дипломатії розглядаються в контексті глобальних викликів, таких як пандемії, нерівність у доступі до медичних послуг, екологічні проблеми та соціальні нерівності. Сталість розвитку охоплює взаємозв'язок економічного, соціального та екологічного розвитку, а в медичній сфері вона означає забезпечення універсального доступу до якісної медичної допомоги без шкоди для навколишнього середовища.

Медична дипломатія, в свою чергу, визначається як стратегічний інструмент для розв'язання міжнародних проблем здоров'я, зокрема в умовах глобальних криз, коли спільні зусилля країн є невід'ємною частиною вирішення проблем. Вона передбачає обмін інформацією, технологіями та ресурсами для ефективного управління загрозами здоров'ю.

Ціль №3 "Забезпечення здоров'я та благополуччя для всіх усюди" відіграє важливу роль в глобальному підході до сталого розвитку. Ця ціль, визначена Організацією Об'єднаних Націй в рамках Підсумкової декларації Ріо+20, наголошує на важливості забезпечення загального доступу до якісних послуг з охорони здоров'я, включаючи превентивні заходи, лікування та доступ до ліків.

Ціль №3 сталого розвитку визначає здоров'я та добробут як основоположні елементи для досягнення сталого розвитку. Забезпечення нації високим рівнем здоров'я є ключовим фактором для ефективного функціонування суспільства.

Забезпечення охорони здоров'я у відповідності до Цілі №3 сталого розвитку має визначений та значущий вплив на якість життя людей. Передбачення доступу до якісної медичної допомоги веде до позитивних

результатів, таких як:
Зменшення смертності; Підвищення очікуваної тривалості життя; Збереження фізичної та психічної працездатності; Вчасне виявлення та лікування захворювань.

Дипломатія грає важливу роль у взаємодії міжнародних гравців в захист національних інтересів. Це мистецтво ведення зовнішньої політики, що ґрунтується на діалозі, переговорах та встановленні взаємовигідних відносин. Дипломатія включає в себе ряд інструментів, від державних візитів та підписання міжнародних угод до активної участі в міжнародних організаціях. Ключовим є вміння досягати компромісів та вирішувати конфлікти, забезпечуючи сприятливий клімат для взаємодії між країнами. Історія свідчить про те, що дипломатія була та залишається важливим інструментом у вирішенні міжнародних справ. Змінюючи форми та методи в залежності від епохи, вона лишається невід'ємною частиною міжнародних відносин.

Медична дипломатія стає об'єктом широких обговорень у світовій спільноті, оскільки сучасні виклики у галузі охорони здоров'я вимагають спільних зусиль та міжнародної співпраці. Впровадження світових стандартів в цій області може вирішити проблеми, такі як епідемії, нерівниця в доступі до медичних послуг та розподіл медичних ресурсів.

Медична дипломатія дозволяє країнам обмінюватися досвідом, технологіями та ресурсами для спільного розв'язання глобальних проблем здоров'я. Вона активно враховує потреби різних культур та націй, сприяючи створенню спільних стратегій та стандартів, які покращують якість медичної допомоги та забезпечують універсальний доступ до неї.

Міжнародне співробітництво та дипломатична діяльність в сфері охорони здоров'я в сучасному світі визначаються необхідністю вирішення глобальних викликів у галузі здоров'я. Здоров'я націй стає об'єктивно важливим елементом сталого розвитку, а інтернаціональна співпраця в цьому контексті набуває ключового значення.

Співробітництво України з Всесвітньою Організацією Охорони Здоров'я (ВООЗ) не лише визначається конституційним правом громадян на охорону здоров'я, а й має стратегічне значення в умовах глобалізації.

У партнерстві з ВООЗ, Україна може розробляти та впроваджувати ефективні стратегії в галузі медицини, сприяти покращенню системи охорони здоров'я та розробці програм медичного страхування. Це сприяє підвищенню якості та доступності медичних послуг для громадян.

ВООЗ грає ключову та прогресивну роль у глобальних ініціативах з боротьби з пандеміями та забезпеченні глобального здоров'я. Основні аспекти цієї ролі включають: Сприяння співпраці між країнами; Координація заходів; Експертні рекомендації; Забезпечення глобальної безпеки.

У цілому, робота ВООЗ є важливою для забезпечення глобальної безпеки та глобального здоров'я у світі.

Повномасштабна військова агресія росії суттєво позначилася на українській системі охорони здоров'я. Деякі з ключових впливів включають: Евакуація медичного персоналу та обладнання; Порушення інфраструктури охорони здоров'я; Брак обладнання та медикаментів; Збільшення навантаження на систему здоров'я; Психологічний вплив на медичний персонал.

Отримання медичної гуманітарної допомоги на суму 16 млрд. грн. за період введення воєнного стану є суттєвим кроком для забезпечення необхідних ресурсів та підтримки української системи охорони здоров'я в умовах воєнного конфлікту.

"MedData" виявляється неоціненим інструментом для забезпечення точності та актуальності даних щодо потреб у медичних ресурсах та стану залишків у системі охорони здоров'я. Цей підхід дозволяє ефективно планувати та розподіляти медичну допомогу, концентруючись на тих областях, де вона найбільше необхідна.

Під час дії воєнного стану військовослужбовці, які взяли участь у заходах для забезпечення оборони та захисту України, можуть бути направлені до медичних закладів за межами країни для отримання медичної допомоги чи

проведення медико-психологічної реабілітації на підставі висновку військово-лікарської комісії. Це може включати: Медичну допомогу високого рівня; Медико-психологічну реабілітацію; Підтримку під час адаптації.

У світлі сучасних викликів та глобальних проблем у сфері охорони здоров'я, перспективи міжнародних відносин у реалізації глобальної цілі з охорони здоров'я визначаються ключовими тенденціями та стратегіями співпраці між країнами та міжнародними організаціями: Глобальна співпраця в боротьбі з пандеміями; Доступ до медичних ресурсів; Транснаціональні програми та проекти; Міжнародні стандарти та прозорість; Етичні та правові аспекти.

Усі ці аспекти спільно спрямовані на досягнення глобальної цілі з охорони здоров'я та вибудовування сталої системи глобальної медичної безпеки. Розширена міжнародна співпраця та об'єднані зусилля можуть стати ключовими факторами у подоланні викликів та забезпеченні здоров'я всього світу.

Міжнародна співпраця між Україною та Європейським Союзом (ЄС) в сфері охорони здоров'я орієнтована на реформування системи охорони здоров'я в Україні. Ця співпраця включає фінансову підтримку, технічну консультацію та обмін досвідом.

Європейський Союз (ЄС) несе значну відповідальність за координацію та забезпечення медичної допомоги своїм населенням. Політика охорони здоров'я ЄС націлена на встановлення високого стандарту медичного обслуговування та захисту здоров'я на рівнях ЄС, що доповнює національні системи охорони здоров'я країн-членів. Це сприяє утворенню єдиної нормативної бази та співпраці між країнами для підвищення доступності та якості медичної допомоги в межах Європейського Союзу.

Союз охорони здоров'я - ключова ініціатива Європейського Союзу в галузі охорони здоров'я. Ця ініціатива сприяє підвищенню співпраці між країнами-членами ЄС у сфері охорони здоров'я, включаючи обмін інформацією, спільне реагування на кризові ситуації, співробітництво у лікуванні рідкісних захворювань та інші аспекти співпраці. Метою цієї ініціативи є поліпшення

охорони здоров'я громадян країн-членів ЄС та забезпечення їм доступу до високоякісних медичних послуг.

Основними цілями ЄС є: Захист та підвищення здоров'я громадян ЄС; Підтримка модернізації та цифровізації систем та інфраструктури охорони здоров'я; Підвищення стійкості європейських систем охорони здоров'я є важливою метою Європейського Союзу; Підтримка країн ЄС для кращого запобігання та боротьби з майбутніми пандеміями.

Європейська комісія, Європейський парламент та Рада Європейського Союзу активно взаємодіють із країнами-членами та іншими зацікавленими сторонами для реалізації стратегій охорони здоров'я та інших річних робочих програм ЄС.

В період збройних конфліктів, як міжнародного, так і внутрішнього характеру, Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) відзначається активною роллю у забезпеченні захисту та гуманітарної допомоги жертвам, включаючи військовослужбовців та цивільне населення. Організація виконує важливу місію у здійсненні гуманітарних заходів та наданні допомоги тим, хто постраждав внаслідок конфліктів, допомагаючи забезпечувати основні потреби та захист прав людини в умовах небезпеки.

Ключові завдання МКЧХ включають: Захист принципів Червоного Хреста; Виконання завдань згідно з Женевськими Конвенціями; Забезпечення дотримання норм міжнародного гуманітарного права; Робота Центральної Агенції з Розшуку; Проведення роз'яснювальної роботи.

Пріоритети співпраці України з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) включають: Захист прав та гідності внутрішньо переміщених осіб; Надання гуманітарної допомоги та медичного обслуговування; Реабілітація та соціальна підтримка постраждалих; Проведення тренінгів та навчань з питань гуманітарного права; Спільна робота у вирішенні гуманітарних викликів.

В Україні Фонд Організації Об'єднаних Націй з дітей (ЮНІСЕФ) активно працює з метою захисту та забезпечення прав дітей, надання гуманітарної допомоги в умовах конфліктів, розвитку освітніх програм, поліпшення умов

здоров'я та гігієни, а також боротьби з дитячою смертністю та недохіддю. Організація співпрацює з урядом та партнерами для забезпечення гармонійного розвитку та благополуччя дітей в усіх регіонах країни.

З початку конфлікту на сході України, ЮНІСЕФ активно виконує важливі завдання забезпечення гуманітарних потреб дітей. Основні напрямки його діяльності в цьому контексті включають: Доступ до освіти; Психосоціальна допомога; Забезпечення води і санітарії; Навчання з питань мінної небезпеки; Охорона здоров'я матері та дитини; Послуги для людей, що живуть із ВІЛ/СНІДом.

Міжнародне співробітництво та допомога в галузі охорони здоров'я в Україні є ключовим елементом вирішення складних викликів, з якими країна стикається, зокрема в умовах конфлікту та пандемії. Зусилля міжнародних організацій спрямовані на поліпшення якості та доступності медичної допомоги, а також на підтримку уряду у реформуванні системи охорони здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діяльність Генеральної Асамблеї ООН у боротьбі з поширенням COVAD-19. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle>
2. Вакцинальна дипломатія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Health diplomacy. URL: <https://www.emro.who.int/health-topics/health-diplomacy/index.html>
4. Summary report. Fifth Seminar on Health Diplomacy. Cairo, Egypt 7-8 May. 2016. URL: <https://applications.emro.who.int>
5. European Union health policies and system. URL: <file:///C:/Users/maria/Downloads/HPBs-EU-HealthPolicies-preview.pdf>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
7. Emerging public health perspectives. URL: <file:///C:/Users/maria/Downloads/BeyondtheCOVID-19CrisisandGlobalHealthChapter.pdf>
8. Global health. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Global_health

9. Health Diplomacy. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/health-diplomacy/>
10. Медична статистика і її роль в організації охорони здоров'я. URL: https://otherreferats.allbest.ru/medicine/00065477_0.html#text
11. Fifth Seminar on Health Diplomacy. URL: file:///C:/Users/maria/Downloads/IC_Meet_Rep_2016_EN_18922.pdf
12. Defining Health Diplomacy: Changing Demands in the Era of Globalization. URL: <https://www.jstor.org/stable/23036208>
13. Роль цифрової дипломатії в сучасній зовнішній політиці держави. URL: https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Okladna_Stetsenko15.pdf
14. ЮНІСЕФ. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/about-unicef>
15. Міжнародний комітет Червоного Хреста. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2613-red-cross>
16. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
17. Війська медицина: історія та особливості. URL: <https://unba.org.ua/publications/8212-vijs-kova-medicina-istoriya-ta-osoblivosti.html>
18. Гуманітарна допомога. URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki>
19. Міжнародні відносини на тлі COVID19- пандемії. URL: <http://eurodev.uzhnu.edu.ua>
20. Improving Pandemic Preparedness. URL: <https://www.cfr.org/report/pandemic-preparedness-lessons-COVID-19/recommendations/>
21. EU policies and actions in public health. URL: https://health.ec.europa.eu/eu-health-policy/overview_en
22. Medical Tourism. URL: https://www.hope.be/wp-content/uploads/2015/11/98_2015_HOPE-PUBLICATION_Medical-Tourism.pdf
23. Товариство Червоного Хреста України. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
24. COVID-19 Pandemic as an Excellent Opportunity for Global Health Diplomacy. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.655021/full>

25. Основи охорони здоров'я. URL: <https://ukrreferat.com/chapters/medicina/osnovi-ohoroni-zdorovya-referat.html>
26. МОЗ: Для медичної системи України виділено фінансування. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/moz-dlia-medychnoi-systemy-ukrainy-vydileno-finansuvannia>
27. Дмитро Кулеба обговорив з регіональним директором ВООЗ підтримку України в протидії пандемії COVID-19. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-obgovoriv-z-regionalnim-direktorom-vooz-pidtrimku-ukrayini-v-protidiyi-pandemiyi-covid-19>
28. Щонайменше 707 атак на систему охорони здоров'я в Україні за рік російської агресії проти цивільного населення. URL: <https://uhc.org.ua/2023/02/21/russias-assault-ukraine-report-2/>
29. Еміне Джапарова з Генеральним секретарем Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. URL: <https://mfa.gov.ua/news/emine-dzhaparova-ta-generalnij-sekretar-mizhnarodnoyi-federaciyi-tovaristv-chervonogo-hresta-ta-chervonogo-pivmisyacya-obgovorili-podalshu-gumanitarnu-dopomogu-ukrayini>
30. Еміне Джапарова прийняла регіонального директора для Європи Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) Ханса Клюге. URL: <https://mfa.gov.ua/news/emine-dzhaparova-prijnyala-regionalnogo-direktora-dlya-yevropi-vsesvitnoyi-organizaciyi-ohoroni-zdorovya-vooz-hansa-klyuge>
31. Еміне Джапарова обговорила з Генеральним директором ВООЗ шляхи подальшої консолідації міжнародної підтримки України у сфері охорони здоров'я. URL: <https://mfa.gov.ua/news/emine-dzhaparova-obgovorila-z-generalnim-direktorom-vooz-shlyahi-podalshoyi-konsolidaciyi-mizhnarodnoyi-pidtrimki-ukrayini-u-sferi-ohoroni-zdorovya>
32. МОЗ за час війни організувало майже 200 медичних евакуацій до європейських клінік. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-health/3790221-moz-za-cas-vijni-organizuvalo-majze-200-medicnih-evakuacij-do-evropejskih-klinik.html>
33. ЮНІСЕФ Україна. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

34. Основи стратегії сталого розвитку в Україні. URL: https://www.sd4ua.org/wpcontent/uploads/2015/02/metod_materialy_do_modulyu.p
35. Карпишин Н., Гесюк М. Медична дипломатія у контексті досягнення цілей сталого розвитку. II Міжнародні наукові читання імені Богдана Гаврилишина: збірник матеріалів (м. Тернопіль, 10 грудня 2022 року). Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С. 19-21. Карпишин Н. І. Людський розвиток в умовах невизначеності глобального світу. III Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій». (м. Свалява, 19-20 травня 2023 року).
36. Коронавірус: реальна небезпека чи інформаційний «шум». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/koronavirus-vooz-protydiya-panika/30464862.html>
37. Основні принципи концепції сталого розвитку. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/64.pdf>
38. Цілі сталого розвитку: Україна. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>
39. Класифікація основних моделей медичних систем у світі та шлях України. URL: <https://ingeniusua.org/articles/klasyfikatsiya-osnovnykh-modeley-medychnykh-system-u-sviti-ta-shlyakh-ukrayiny>
40. ООН: Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <https://intent.press/publications/world/2022/oon-vsesvitnya-organizaciya-ohoroni-zdorovya/>
41. Медицина в умовах війни: IT-революція і розвиток після конфлікту. URL: https://lb.ua/news/2023/09/15/574951_meditina_umovah_viyni.html
42. Актуальні проблеми доступу медицини під час воєного стану. URL: http://lsej.org.ua/9_2022/80.pdf
43. Міжнародне співробітництво у сфері охорони здоров'я. URL: <https://ukc.gov.ua/knowdledge/mizhнародne-spivrobotnytstvo-ta-vidpovidalnist-u-sferi-ohorony-zdorov-ya/>
44. Історичний розвиток української системи охорони здоров'я. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18453/

45. Дипломатія – що це таке, види, форми, роль та задачі. Хто такий дипломат. URL: https://termin.in.ua/dyplomatiia-dyplomat/#Tipi_diplomatii